

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

Controversia III. De natura vniuersalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

argumentationem, quibus scientiæ omnes vtuntur. Secundò suppeditando generalia media ad disputandum, & discurrendum de rebus omnibus, ostendendo videlicet locos communes, & sedes argumentorum, ex quibus argumenta ad quamcumque rem probandam desumi possunt. Primum illud spectat ad formam argumentandi, secundum ad materiam; quamuis enim quælibet scientia habeat media singularia ad suas conclusiones inferendas, tamen Logica omnibus præbet generalia quædam media ex locis communibus desumpta, v.g. de locis definitionis, descriptionis, notationis, partium, totius, causarum, effectuum, antecedentium, consequentium, repugnantium, similitum &c. de quibus omnibus doctè, & latè Nolter Fonseca lib. 7. constituit. Dialecticarum à cap. 10. vique 38. Hæc pars topica vt distincta à reliquis iuxta strictam nominis significationem, Dialecticæ nomen sibi asseruare debebat, vt eruditè ostendunt Noltri Conimbricenses quæst. 4. Proœmial. art. 1. iam tamen vsu receptum est Dialecticæ nomen extendi ad hanc partem topicam, & ad alias, quæ specialiter Logicæ nomine gaudebant.

Hæc duo præstat Logica reliquis scientiis immediatè per proprios actus, habitus enim Logicæ immediatè ad actus aliarum scientiarum non concurrunt, neque ab illis gignitur, sed tantum à Logicæ actibus; omnis enim habitus concurrat ad actus similes illis, à quibus producitur. Actus Logicæ directiue concurrere ad actus reliquarum scientiarum constat ex dictis de natura Logicæ docentis, & vtentis, vbi per directionem explicuimus docentis & vtentis Logicæ formalitates. Neque alius est actiue influxus necessarius procedens à Logicæ actibus terminatus ad actus aliarum scientiarum, eo enim ipso, quod per actus Logicæ instruat intellectus de modo, quo faciendum est sciendi instrumentum, oblata materia cuiuscumque scientiæ intellectus facilis est ad instrumenta sciendi conficienda, quæ elicitiue procedant à scientia illa, ad quam spectant, & directiue à Logicæ actibus, vt latius dicebam Punct. 2. n. 17.

Ad definiendum quomodo Logica necessaria sit ad alias scientias supposito modo influendi in illas, sciendum est duplicem esse necessitatem, vnam ad simpliciter operandum, quæ suppleri nullo modo potest, quia necessitate existentia ad operandum requiritur. Alia est necessitas secundum quid vel ad melius, quæ suppleri potest aliquo labore, vt necessitas, quam habeo equi, vel curus ad eundem Matritum. Deinde in memoriam reuocandum est Logicam actualem aliam, quandam esse habituales; Logica actualis dicitur ipse actus Logicæ; habitualis Logica appellatur habitus, à quo procedit actus, qui dicitur Logica actualis. His præmissis nonnullis conclusionibus breuiter rem desino.

PRIMA CONCLUSIO. Quilibet actus sciētificus cuiuslibet scientiæ potest acquiri sine Logica actuali, & sine habituali. Probo hanc conclusionem: priores actus sciētifici Logici acquiruntur sine Logica præcedenti: ergo similiter poterunt alij acquiri, cuiuscumque scientiæ sint. Secundò probatur: possunt præmissæ cuiuscumque conclusionis in particulari, & illarum cum conclusione connexo agnosci sine Logica: ergo potest acquiri scientia actualis sine Logica. Antecedens patet in pluribus illationibus, quas homines nullā instructi scientia conficiunt: rusticus enim dicit, *homo sentit quia est animal*, quæ causalis propositio hanc inuoluit demonstrationem: *Omne animal est sensituum: Homo est animal: ergo homo est sensituum*. Quod si aliæ sunt conclusiones, de quibus non est eadem ratio, quia difficilius illarum connexio cum præmissis agnoscitur, difficultas illa vinci poterit maiori studio, & ingenij perpicacità, quibus sine Logica quisque poterit atlequi perfectam notitiam illarum præmissarum cum conclusione. Addo difficultatem vinci non posse Logica actuali, aut habituali, quia non ostendit connexionem præmissarum in particulari cum conclusione, sed docet quomodo disponendæ sunt præmissæ, quæ alijs cum conclusione cognoscantur connexæ, vt ex illis per discursum legitimum inferatur conclusio.

SECUNDA CONCLUSIO: Omnes actus sciētifici omnium scientiarum metaphysicè loquendo possunt acquiri sine Logica. Inferitur hæc conclusio manifestè ex præcedenti, quia si quilibet in particulari potest acquiri, vno acquisito poterit alius, & alius acquiri,

acquisitio enim vnus non impedit alijs acquisitionem imò ad illam adiuvat.

TERTIA CONCLUSIO: Moraliter loquendo implicat quocumque maximo studio, atque labore acquiri simul actus alicuius scientiæ sine Logica actuali. Ratio conclusionis sumenda est ex difficultate obiectorum, quæ maxima est, & ex imbecillitate intellectus, idque experientia suadet, quæ videmus hominem Logicæ ignarum vix vnum, vel alterum discursum rectum efformare, sed quàm plura, quantumuis polleat ingenio, repetitione terminorum inuoluere, & implicare.

QUARTA CONCLUSIO: Non potest aliqua scientia moraliter loquendo secundum omnes sui partes sine Logica habituali acquiri. Ratio est, quia non potest acquiri sine pluribus actibus Logicæ, ex quibus necessariò confurgit habitus, ac proinde habitus Logicæ conueniunt cum actibus aliarum scientiarum medijs actibus Logicæ, à quibus producuntur, quasi quid consequens actus Logicæ, qui aliarum actus antecedunt, & medijs alijs actibus, quos producant tanquam principia mediata, quæ influunt in actus Logicæ immediatè dirigentes aliarum scientiarum actus.

QUINTA CONCLUSIO: Logica actualis requiritur ad facilius, & minori labore, & absque errandi periculo reliquas scientias acquirendas. Probat conclusio ex tertia iam tradita, quia si moraliter non possunt omnes actus scientiæ acquiri sine actibus Logicæ, certum est actus Logicæ conducere ad aliarum scientiarum actus facilius exercendos.

SEXTA CONCLUSIO: Habitus Logicæ iuuat ad reliquas scientias facilius acquirendas. Probat hæc conclusio ex proximè præcedenti: actus Logicæ requiruntur ad alias scientias facilius acquirendas: ergo habitus Logicæ, qui facilitatem inducit ad actus Logicæ prærequisitos, medijs his iuuabit ad illas scientias acquirendas.

CONTROVERSIA III.

De Natura vniuersalis.

LVRA, quæ non pauci in hoc loco intempestiue tractant, supponenda sunt, vel legenda Controv. 4. Metaph. vbi per totam latè ago de distinctionum genericibus, & explico quid sit realis distinctio, & distinctio rationis, & quibus entitatibus hæc & illa conueniant.

Definiam ergo omnia, quæ ad præsentem materiā spectant, ex principiis ibi tradendis, quod si tibi videatur necessariò præmittenda ad explicandam Vniuersalis naturam, non tibi difficile erit illorum lectionem præmittere, si adeas Controv. 4. Metaphysicam, quam hoc eodem volumine tibi offero. Ne tamen credas precor, ab illo loco esse extrahenda, & ad præsentem transferenda, quia necessaria sunt ad intelligentiam eorum, de quibus in præsentibus sumus acturi, nihil enim proprius sibi vendicat Metaphysica, quàm quæstiones de distinctionum genericibus, & prædicatis, in quibus singulæ distinctiones reperiuntur, & si omnia, quæ ad perfectam intelligentiam eorum, de quibus tractat Logica essent præmittenda, necessariò Metaphysica tota Logicam præiret. Posses forsan damnare me hic agere de natura vniuersalis, cuius essentiam iure optimo Metaphysica speculari debebat. Non inficior vniuersalis naturam à Metaphysica esse inquirendam, verumtamen negabit nemo, nec verbum posse dici de naturis quinque prædicabilium, quæ in Logica necessariò sunt explicandæ, si prius vniuersalis natura nobis non innotescat, quapropter necessarium duxi hanc de vniuersalis natura Controverfiam præmittere.

PUNCTUM PRIMUM.

Quid sit vniuersale.

Vniuersale definiuit Aristoteles, 7. Metaph. text. 45. his verbis: Hoc enim dicitur vniuersale, quod in pluribus natura aptum est inesse, & lib. de interpretatione cap. 5. Dico autem vniuersale quod in pluribus predicari natum est, ut homo quidem vniuersalium est, quas definitiones apud eundem Philosophum simul reperies libro de Poster. resolut. cap. 10, text. 25. ex quibus quæ communiter circumscribuntur Authores deduxerunt, vnum aptum esse in multis, & vnum aptum predicari de multis. Ex quibus definitionibus constat requiri ad vniuersale vnitatem, & multiplicabilitatem. Vnitatem exprimit verbum vnum in definitionibus expressum, multiplicabilitas explicatur per aptitudinem ad essendum in multis, aut prædicandum de multis, quia quod est in aliquo, & de illo prædicatur necessarii indentificatur cum ipso: ergo quod est in multis, & prædicatur de multis indentificatur cum multis: ergo fit multiplex: ergo in multa illa diuiditur, & multiplicatur: ergo omne aptum esse multis, & consequenter omne vniuersale debet esse multiplicabile in multa, de quibus possit prædicari.

Ex natura vniuersalis sic explicata, deprehendes hoc nomen vniuersale latius sepe patere vniuersalis naturæ, de qua agimus in præfati. Quædam enim vniuersalia dicuntur propter multitudinem eorum, ad quæ dicunt ordinem; sic principium aliquod ex quo plures possunt inferri conclusiones vniuersale vocamus. Similiter nomen aliquod, quod ad plura singularia significanda potest extendi, vniuersale in significando dicere solemus, & causam, quæ plures effectus specie distinctos sub se continet causam vniuersalem, seu vniuersale in causando solemus appellare. Secundum has acceptiones dicimus hoc principium quodlibet est vel non est, ex quo plures inferuntur conclusiones esse vniuersale, & hoc nomen homo, quo Petrus & Ioannem significare solemus esse vniuersale in significando, quia plura significat, & Solem, à quo plures effectus dependent causam esse vniuersalem; nullum tamen horum vniuersale dici potest secundum acceptionem, de qua in præfati agimus, quia principium illud non est multiplicabile in plura alia principia, neque nomen in plura nomina, neque Sol potens causare plures effectus in plures alios Soles eandem virtutem habentes. Inferitur etiam eandem formam existentem in pluribus subiectis, v. g. eandem animam rationalem existentem in pluribus subiecti partibus vniuersalem non esse, quia in omnibus subiectis est sine sui multiplicatione, eadem enim est rationalis anima existens in capite, & in pede, eademque esset existens in aliis materiis adequatè distinctis.

Ob eandem rationem natura diuina existens in tribus personis vniuersalis non est, quia in omnibus existit sine sui multiplicatione, neque vnquæ verum est dicere, natura diuina in tribus personis fit triplex natura diuina, licet enim persone multiplicantur, natura diuina in ratione naturæ manet simplex, & immultiplicabilis. Neque sufficit naturæ vnâ indentificari cum multis distinctis, quâdo ex hac identitate non inferitur multiplicitas secundum naturam, sicuti contingit in natura diuina, quæ indentificatur cum tribus personis distinctis, in quibus est, nihilominus vniuersalis non est, quia non est verum dicere, natura diuina est multiplex in tribus personis, etiam si verum sit dicere, natura diuina est indentificata cum tribus personis. In creatis autem eo ipso, quod entitas indentificetur multiplici extremo, in se fit multiplex, ideo quocumque detur identitas cum multiplici extremo, non deficiet creaturæ multiplicitas requisita ad vniuersalis naturam.

Arguit etiam hæc vniuersalis multiplicabilitas vnitatem, quam secum ferat vniuersale, & ea enim debet esse, quæ cum hac multiplicitate compatiatur, cum enim vniuersale sit vnum aptum esse in multis, quod dicit formaliter vnum aptum multiplicari, necessum est in ipso componi vnitatem, & multiplicabilitatem, licet non componentur vnitatem, & multiplicatio, quia multiplicatio actualis destruit vnitatem: Itaque vniuersale vnum debet esse multiplicabile, sicuti vna quantitas vniuersalis diuisibilis est in duas semi-vnitas, cuius vnitatem componibilis est cum diuisibilitate in duas semi-vnitas, non tamen cum diuisione, quia eo

Franc. de Ouedo, Philosoph. Tom. I.

ipso quod quantitas vnaris in duas semi-vnitas diuiditur, iam non manet cum vnitatem quantitatis vnaris, quæ destruitur formaliter per ipsam diuisionem. Vnitatem hæc componibilis cum multiplicabilitate indiuidualis vnitatem esse non potest, quia indiuiduum est multiplicabile, impartibile in alia indiuidua cum quibus indentificetur, dicit enim indiuiduatio indistinctionem rei indiuiduæ à se ipsa, & distinctionem à quolibet alio, neque ex eo quod indiuiduum possit multiplicari in suas partes habet vnitatem sufficientem, ut possit dici vniuersale, quia vniuersale dicit multiplicabilitatem respectu plurium, cum quibus adequatè indentificetur, quæ multiplicitas componi nequit cum vnitatem indiuiduali, quam indiuiduum importat.

Exclusa vnitatem indiuiduali à natura vniuersalis tantum illi superest vnitatem specifica, vel generica, cuius beneficio plura adunantur, quæ indiuidualiter distinguuntur, ita tamen ut de illorum quolibet ratio illa vna secundum se totam formaliter sumpta prædicetur modo explicato. Exempli gratia, ex vi vnitatis specificæ indentificatur Petrus, Ioannes, Franciscus, & reliqua indiuidua nature humane, & sunt vnus homo, qui homo quatenus ita indentificatur cum quocumque indiuiduo, ut de illo possit secundum se totum prædicari, & ita in omnia indiuidua multiplicari, ut totum id, quo l formaliter in statu abstractionis dicebat, sit in quolibet indiuiduo, & in ipsis fiat multiplex homo, quorum quilibet dicat totam rationem adequatam, quam dicebat simplex conceptus hominis antequam illius obiectum in ordine ad intellectum, respectu cuius erat vnum, in plures homines multiplicetur. Idem contingit in genere respectu specierum, per vnitatem enim genericam adunantur plures species, v. g. homo, equus, & leo in vno animali, quod postea adequatè de illarum quolibet multiplicatur. Quid verò importer hæc vniuersalis vnitatem dicam Punct. 4. & quomodo totum vniuersale indentificetur adequatè cum quocumque singulari, explicabo Punct. 5. & ex doctrina ibi tradenda constabit non implicare rem vnâ vnitatem formaliter requisitâ ad vniuersale construendum in plura inferiora multiplicari.

PUNCTUM II.

An ante operationem intellectus detur vniuersale, seu vnitatem positina multis communis.

Aristoteles 1. Metaph. à textu 25. & 7. Metaphys. à textu 44. & 1. Ethic. cap. 6. adscribit Platoni sententiam quandam asserentem, rerum species, quæ ideæ secundum hanc sententiam appellantur, per se existere, esseque naturam vniuersalem & veluti exemplaria naturam singularium: v. g. hominis essentiam asserere hæc opinio in communi per se existere, quam potissimum hominem appellabat, quia particulares homines, non absolute & simpliciter homines, sed hi homines dicerentur. D. Aug. lib. 83. quæstionum, quæst. 46. Plotinus, Iamblicus Philoponus, Simplicius, & alij Platonici censent Platonem posuisse ideam rerum in mente Dei, non verò extra Deum existentes, falsoque prædictum errorem Aristotelem imposuisse Platoni; vel quia illum non intellexit, vel ut aliquid Magistro adscriberet, quod ab ipso posset impugnari; vel demum sententiam istam ab Aristotele non impugnari ut traditam à Platone, sed ut intellectam à Xenocrate & aliis Philosophis illius temporis. Philosophum Platonis mentem non percalluisse, difficile credam, cum illum viginti annis docentem audierit, quibus milles eandem sententiam à Platone tradidit, & explicatam accipere necessum fuit, fidemque superare videtur post tam diuturnam eiusdem doctrinæ explicationem, nunquam viuendo & perspicaci Philosophi intellectu fuisse perceptam. Platonis sententiam ut ab ipso traditam, & non ut ab aliis Philosophis intellectam ab Aristotele fuisse impugnatum, suadet ex eodem Philosopho 1. Ethic. cap. 6. ubi de hac re loquens ingenue fatetur se veritatis causa, etiam amicos (Platonem intelligebat) deserere. Demum Philosophum sententiam hanc Magistro non imposuisse licet coniectari, quia nimia esset impudentia, si præceptorem suum in re grauissima, & omnibus Platonis auditoribus

ribus notā voluisset calumniare. Tandem illa sententia non obscurē legitur apud Platonem in Dialoگو, quem *Parmenidem* inscripsit, vbi expressē docet ideas non esse notiones, sed notionum obiecta, neque in animis existere, sed tanquam exemplaria in natura consistere. Accedit quod Plato tria posuit rerum perpetua principia, Deum, Ideam, & Materiam. At si Idea esset in mente Dei non esset distinctum principium à Deo. His non obstantibus adhuc in re levis momenti, quæ minimè ad doctrinam spectat, nihil contra Dñi Augustini mentem asserere audeo, à quo neque grauioribus aliis fundamentis recederem. Neque de hac re definienda quidquam curo, lege si vis Patres Conimbr. in præfatione Porphyrij quæst. 1. art. 3. qui eruditè referunt omnes, qui ab hac calumnia Platonem liberare contendunt.

2 Cuiuscumque sit relata sententia, falsissima est & absurda, quod sic ostendo. Nihil reperitur in rerum natura, quod non habeat esse singulare, & determinatum, quod implicat esse vniuersale, quia quiddam habet esse singulare, & determinatum non est indifferens ad plura, quod est de conceptu quidditatiuo vniuersalis, sed contractum & determinatum ad vnum, quod est de ratione quidditatiua singularis, & essentialiter oppositum cum essentia vniuersalis. Quod autem habeat esse determinatum, & singulare quiddam in rerum natura existit, sic euincitur. Quidquid est in rerum natura præter Deum habet esse ab alio: ergo productum per aliquam actionem à causa prima, vel secundā adiutā à prima: sed omnis actio versatur circa rem determinatam, nam si causa aliquid producit, producit rem distinctam ab entitate, quæ producta non est, & postea producit: ergo si distinguitur, vnitatem aliquam, & determinationem debet in se habere. Secundò, ratio illa separata vel distinguitur, vel non distinguitur à prædicatis, quæ sunt in indiuiduo. Si non distinguitur: ergo est singularis, & distincta in omnibus indiuiduis, sicuti sunt horum indiuiduales differentie: si distinguitur, distinguitur tanquam res à re vel modo superaddito, & indifferens non erit vt sit in indiuiduis, nisi forsan eo modo, quo materia prima est indifferens vt sit sub pluribus formis, quas simul potest recipere, sicuti de facto accidentales recipit, quæ distinctio est rei singularis à pluribus aliis singularibus, quibus potest produci: ergo non nisi per insignem chimeram fingi potest hæc vniuersalis idea extra intellectum in rerum natura existens. Me vide Controv. 4. Metaphysicæ, Punct. 3. vbi ex instituto probo omnia prædicata Metaphysica in indiuiduis reperta realiter identificari cum differentia indiuiduali, ex qua doctrina hæc vniuersalis idea & quælibet alia natura ante intellectum vniuersalis longè abigetur.

3 Commune est inter Thomistas, & alios quàm plures autores docuisse Scotum in 2. distinct. 3. quæstion. 1. & 7. Metaphysicæ quæst. 18. dari à parte rei naturas, quæ denominantur vniuersales, & formam illam à qua actus, & formaliter vniuersales denominantur. Horum fundamentum est Scotum concessisse naturam communem omnibus indiuiduis ex natura rei ante omnem intellectus operationem formaliter distinctam à differentia indiuidualibus, habentemque vnitatem formalem prædictæ distinctione à numerica distinctam, multique communem, per quam vnitatem tanquam per vniuersalitatem, naturam formaliter vniuersalem constitui necesse est. Verumtamen Merino nobilis inter omnes recentes Scoti discipulos, & sedulus illius doctrinæ inuestigator capit. 1. de vniuersalibus disput. 2. quæstion. 1. acriter inuehitur in illos, qui opinionem hanc Scoti adscribunt, quam subtilem Doctorem nunquam defendisse, potius oppositam docuisse, meâ quidem sententiâ efficaciter probat testimoniis ex ipso Scoto deductis, quæ ad verbum refert loco citato. Fundamentum, quo sententiam istam Thomistæ aliique plures Scoti tribuerunt, est, dedisse Scotum naturis quatenus est ex se secundum suum esse quidditatiuum communem quandam, seu indifferentiam ad plura indiuidua, quam negatiuam esse assererat Scotus, & ideo insufficientem ad vniuersale constituendum, quod formaliter dicit positiuam communem; Thomistæ verò existimauerunt ab Scoto communem positiuam admitti, & ideo asseruere ab ipso concedi vniuersalitatem, seu formam, per quam constituitur vniuersale ante omnem intellectus operationem. Quid

verò de hac vniuersalitate negatiua sentiendum sit, dicam Punct. 3.

P. Fonseca 5. Metaph. cap. 78. q. 3. duplicem statum in natura meditat, vtrumque ante omnem intellectus operationem. Primum, in quo est prior singularitate, ad quam contrahitur, & indifferens vt ad hanc vel illam singularitatem contrahatur. Posteriores, in quo est iam ad talem singularitatem contracta. In hoc posteriori statu nature nullam vniuersalitatem competere affirmat, in priori verò eandem naturam vniuersalem esse dicit, quia natura, quæ est in Petro, vt est prior singularitate, est indifferens, & indeterminata ad omnia indiuidua, & quia à parte rei est prior singularitate, à parte rei habet hanc indifferentiam, & à parte rei est vniuersalis, habet enim vnitatem, & aptitudinem ad multa, quibus natura vniuersalis formaliter constituitur. Sententiam Fonseca defendit etiam Sotinas 7. Metaph. q. 4.

5 Sententia ista iuxta nostra principia, quæ nullā admittit distinctionem inter gradus superiores, & differentias indiuiduales, nullatenus potest subsistere, quia vbi non est distinctio non potest esse contractio, neque indifferentia ad contractionem, nihil enim per se ipsum contrahitur, neque ad se ipsum est indifferens: sed natura humana, quæ est in Petro, nullam distinctionem habet ante operationem intellectus respectu differentie indiuidualis, cum qua coniungitur: ergo nunquam potuit esse indifferens, vt contraheretur per talem differentiam, vel per aliam ab ipsa distinctam: ergo in nullo priori fuit vniuersalis. Secundò admissa distinctione formali ex natura rei inter prædicata superiora, & differentias indiuiduales, Fonseca sententiam impugno. Etiam si prædicata superiora ex natura rei formaliter distinguantur à differentia indiuiduali, nihilominus realiter cum illa identificantur: Sed illa, quæ realiter identificantur, etiam si formaliter ex natura rei sint distincta, neque antecedenter de potentia Dei aboluta separari possunt: ergo nullus fuit status, in quo prædicata superiora, quæ sunt in Petro contracta per hanc differentiam indiuidualem, haberent indifferentiam, vt à tali differentia separarentur: ergo in nullo statu habuerunt indifferentiam, vt per hanc, vel per illam differentiam indiuidualem contraherentur: ergo in nullo statu præcedente operationem nostri intellectus habuerunt hanc indifferentiam. Prædicata superiora identificari realiter cum differentia indiuidualibus concedit Fonseca, & propugnat Scotus cum omnibus, qui distinctionem formalem ex natura rei defendunt. Illa, quæ realiter identificantur, non posse realiter separari, etiam si ex natura rei formaliter distinguantur, concedunt omnes nemine dempto, & per se notum est, si enim separatio cum identitate componeretur, possemus dicere, Petrum modò existentem habere identitatem cum Ioanne, qui nondum existit, & non distingui ab illo realiter, sed tantum formaliter ex natura rei.

6 Dices naturam esse indifferentem, vt contrahatur per hanc, vel illam indiuiduationem in illo priori, in quo est indifferens, vt producat, & non producat, & in illo priori, in quo est Deus indifferens ad producendum Petrum, vel Paulum, quia in illo priori Deus est indifferens, vt producat naturam humanam in Petro, vel in Paulo. Respondeo, naturam nunquam habere physicam indifferentiam, vt producat, vel non producat, quia vt ostendam Controv. 2. de anima Punct. 1. antequam res formaliter sit existens, nihil illius est, neque possibilitas rei importat aliquid distinctum formaliter ex parte obiecti ab ipsa re existente, ac proinde hæc differentia ad existendum tantum est obiectiua, quia id, quod physicè non est, non potest esse physicè indifferens: sed entitas antequam sit existens, & producta, physicè non est: ergo non potest esse physicè indifferens: ergo tantum habet obiectiuam indifferentiam. De hoc latius loco citato. Respondeo secundò, admissa hac indifferentia ad existendum, & non existendum, adhuc naturam nunquam futuram esse indifferentem, vt contraheretur per differentias indiuiduales, quia in illo statu, in quo natura consideretur eo modo, quo esset in illo esset contracta cum propriis differentia indiuidualibus, & eandem indifferentiam, quam haberet natura ad existendum, & non existendum, haberet differentia indiuiduales cum illa identificata, neque vnquam esset indifferens ad existendum cum his differentia indiuidualibus, vel cum illis, sed eo ipso

ipso, quod existeret hæc natura, quæ modò in me contracta dicitur, debuit existere cum meis differentiis individualibus, & eo ipso, quod eadem natura possibilis esset, & indifferens ad existendum, eandem possibilitatem, & indifferenciam haberet mea differentia individualis, ita ut nullo statu præcindibilis esset ante intellectus operationem naturæ, quæ modò est in me, à mea differentia individuali in eodem statu eadem ratione se habente.

Ad illud quod dicitur, videlicet Deum esse indifferentem ad producendam naturam in Petro, vel in Paulo, respondeo Deum esse indifferentem ad producendum Petrum, vel Paulum, & consequenter naturam Petri, vel naturam Pauli; non tamen esse indifferentem ad producendam naturam eandem realiter in Petro, vel in Paulo, quia eo ipso, quod produceret Petrum, illum produceret cum tali natura, quam non posset cum aliis differentiis individualibus, neque in alio à Petro producere. Ex quo inferitur Deum esse indifferentem ad producendam naturam, quam voluerit ex pluribus naturis, quamlibet in illo individuo, cum quo est identificata, non verò ad producendam eandem naturam in hoc, vel in illo individuo, ac proinde nullam dari naturam ante operationem intellectus indifferentem ad plura individua, quam dari necessum erat, ut daretur ante operationem intellectus naturæ universalis.

Age iam, admitto, quod falsissimum est, dari naturam ante omnem operationem intellectus indifferentem, ut contraheretur per hanc, vel per illam contractionem individualem, ita ut natura Petri, quæ per Petreitatem fuit contracta, posset contrahi per per Pauleitatem, adhuc affimo naturam illam, sic indifferentem ad plura individua universalem non esse futuram. Ratio esto: natura illa non esset indifferens ad plura individua, ita ut posset simul contrahi ad plura similitate se tenente ex parte actus, sed tantum esset indifferens ad plures contractiones sub disjunctione futuræ, hoc est, ut contraheretur per hanc, vel per illam non verò per hanc, & per illam contractionem inter se coexistentes, & simul eandem naturam actu contrahentes, quia eadem natura non potest simul duo individua realiter distincta constituere, quia constituit individua per contractionem identitatis cum differentiis individualibus, & licet daretur naturam indifferentem, ut contraheretur per identitatem ad hanc, vel illas differentias individuales inter se distinctas, non tamen concedenda esset natura potens contrahi simul per identitatem ad differentias inter se distinctas, in quibus multiplicatur: implicat enim eandem rem contrahi per identitatem ad res oppositas, in quibus fiat realiter multiplex, quæ antea realiter fuerat una simplex entitas, quod per se notum est, quia etiam si natura divina contrahatur per identitatem ad personalitates distinctas in illis non multiplicatur, sed semper manet eadem simplex natura: ergo adhuc entitas illa contrahibilis per plures identitates sub disjunctione non esset universalis. Probo consequentiam de ratione quidditativa Universalis est, ut in inferioribus multiplicetur, & ut simul contrahatur ad plura individua, ut patet in hoc universali homo, quod non tantum est indifferens, ut consideretur in Petro, vel in Paulo, & ut prædicetur de hoc, vel de illo; sed etiam ut consideretur in Petro, & in Paulo, & ut prædicetur de utroque, & ut simul dicamus Petrus est homo; Paulus est homo. Sed natura illa non haberet hanc multiplicabilitatem: ergo natura illa non esset universalis.

Ex his infero, quod etiam si daretur distinctio ex natura rei formalis inter prædicata superiora, & inferiora, quæ sunt in Petro, non ideo dicendum esse dari naturam aliquam universalem; quia non ideo daretur una natura multiplicabilis in plures naturas, quia natura humana, quæ esset in Petro distincta formaliter ex natura rei à differentia individuali Petri, non esset realiter eadem cum natura humana Pauli, quæ esset in Paulo distincta formaliter ex natura rei à differentia individuali; quia identitates reales, quas haberent hæc naturæ cum differentiis individualibus, ratione quarum multiplicantur, impediunt naturas inter se identificari, & fieri unam naturam. Quod si natura Petri, & natura Pauli esset eadem natura identificata cum pluribus differentiis individualibus, ratione quarum in ratione naturæ non multiplicaretur, adhuc universalis non esset, sicuti universalis non est natura divina, etiam si identificetur cum tribus personalitatibus distinctis, quia non fit multiplex in ratione naturæ, etiam cum multiplici

Franc. de Ouedo, Philosoph. Tom. I.

personalitate identificetur. Daretur autem ante operationem intellectus universalis natura, si daretur natura, quæ ante operationem intellectus esset una, & ante operationem identificaretur cum differentiis individualibus inter se distinctis, ratione quarum eademmet natura, quæ fuerat una fieret plures naturæ inter se distinctæ, quod fieri manifestam inuoluit repugnantiam.

Standum est communi sententiæ, quam defendunt D. Thomas 1. part. quest. 85. art. 12. & quest. 39. art. 7. & ferè omnes Doctores, non dari ante operationem intellectus naturam universalem, neque unitatem aliquam multis communem minorem unitate numerica, aut ab illa distinctam. Ratio petenda est ex identitate differentiarum individualium cum omnibus prædicatis superioribus, quæ in eodè individuo reperiuntur, quam modò suppono: quod si illam à me supponi non patiaris, adito Punct. 3. Controverf. 4. Metaphysicæ, ubi illam latè probo. Ex hac identitate differentiarum individualium cum prædicatis superioribus efficaciter desumuntur argumenta ad probandam sententiam iam traditam. Primum esto: Differentia individualis Petri identificatur cum natura Petri: sed differentia individualis Petri non est communis Iohanni, neque habet unitatem communem Iohanni, aut distinctam ab unitate numerica: ergo natura humana Petri non est communis Iohanni, neque habet unitatem communem Iohanni, aut distinctam à numerica. Maiorem statuius modò, probandam posita loco citato: Minorem admittunt omnes: consequentia est legitima, quam sic corrobore. Ex duabus entitatibus identificatis realiter implicat aliquid realiter uni convenire, quod non conveniat realiter alteri, aliàs idem conveniret, & non conveniret eidem entitati: sed natura humana quæ est in Petro, & differentia individuales Petri identificantur: ergo implicat aliquid convenire naturæ humanæ, quæ est in Petro, quod non conveniat differentiis individualibus ipsius Petri: sed differentiis individualibus Petri non convenit esse communes Iohanni, neque habent aliquam unitatem communem Iohanni, aut minorem unitate numerica: ergo neque aliquid horum convenit naturæ humanæ, quæ est in Petro.

Secundò: Si natura eadem esset in multis individuis, & multiplicata ratione differentiarum individualium, esset eadem, & non esset eadem: Esset eadem, ut supponitur; non esset eadem, quia esset multiplex, ubi autem intercedit multiplicitas, distinctionem identitati contradictoriè oppositam intercedere necesse est, multiplicitas enim consurgit ex rebus distinctis, distinctionem autem opponi contradictoriè cum identitate certum est, quia etiam si dicatur unitatem & distinctionem in rebus positivis esse entitates positivas, quæ immediatè non opponuntur contradictoriè, quia oppositio contradictoria semper versatur inter duo extrema, quorum unum est positivum, & alterum negativum, nihilominus nullus negat distinctionem inter duas entitates habere sibi essentialiter coniunctam negationem identitatis inter entitates distinctas, quæ contradictoriè opponitur identitati ipsarum, & identitatem habere essentialiter coniunctam negationem distinctionis inter extrema identificata contradictoriè oppositam distinctioni: inuolunt ergo manifestam contradictionem identitatis, & distinctio respectu eorumdem extremorum: ergo eandem inuolunt identitatem, & multiplicitas, quæ essentialiter includit distinctionem. Quod si neges naturam identificatam multiplici differentia individuali multiplicem esse, & affirmes adhuc supposita hac identitate non esse multiplicem, sed simplicem, fingis in creaturis aliud mysterium simile Trinitatis mysterio, in quo reperiuntur differentie individuales identificate uni tertio, & non identificate inter se, & naturam identificatam cum pluribus differentiis individualibus inter se distinctis, quia ipsa sit multiplex, sed tantum una natura, quod in creatis admitti, plus est quàm chimæricum. Deinde hoc figmento admissio adhuc non daretur natura universalis, quia, ut supra dicebam, universale debet esse unum in se, & multiplicatum in inferioribus, & non sufficit identificari cum multiplici inferiori, si secundum rationem communem non multiplicatur, ratione cuius natura divina universalis non dicitur, sed una singularis natura, etiam si identificetur cum tribus subsistentiis distinctis, quia ex vi huius identitatis non fit multiplex in ratione naturæ, neque dicitur triplex natura, sed una triplici subsistentia identificata. Sic contingeret na-

G 2

tura humana, quæ vniuersalis non esset, sed particularis, si eadem absque sui multiplicatione in ratione naturæ identificaretur cum pluribus differentiis individualibus inter se distinctis.

12 Posses respondere contradictionem inuoluere naturam simul esse vnā, & multiplicem, quod non requiritur ad vniuersalem, ad quod sufficit naturam, quæ antea fuerat vna, fieri multiplicem illius vnitatem destructā, quod contingit in vniuersali intentionali, quod communis sententia constituit, cuius vnitatis deperditur cum ad plura inferiora contrahitur, huiusmodi enim contractio est diuisio vnius in plura, posita autem diuisione, ex qua resultat pluralitas, vnitatem diuisi destrui necesse est. Non tamen similem contradictionem reperiri in eo, quod natura quæ antea fuerat vna, postea multiplex fiat, quod sufficit ad vniuersalem constituendum. Respondeo verum esse sufficere ad vniuersalem constituendum naturam, quæ antea fuerat vna, fieri plures per identitatem adæquatam totius diuisi, seu totius naturæ cum quolibet membro diuidenti, seu cum quolibet inferiori, ad quod contrahitur, in hoc tamen eandem contradictionem reperiri, ac in eo, quod simul sit eadem natura simplex, & multiplex, quia cum simplicitas & multiplicitas rebus per se ipsas conueniant, omni tempore, eodem modo conueniunt, & nequit eadem entitas modò esse simplex, & postea multiplex, quia eo ipso quod sit eadem, manet cum eadem simplicitate, quam habebat, ac proinde, si res quæ modò est simplex, postea fieret multiplex, retineret simplicitatem, quam haberet, & acquireret multiplicitem, ac proinde esset simplex, & multiplex. Idem contingit in omnibus predicatis inter se repugnantibus, quæ rebus per se ipsas conueniunt, sicuti esse hominem, & esse equum, eadem enim repugnantia est in eo, quod eadem entitas, quæ hodie est homo, cras sit equus, & in eo quod simul sit homo, & equus, & hæc ex illa necessario inferitur: quod si de entitate de qua est verum dicere modò, hodie est homo, esset verum dicere cras, erit equus, cras verum esset dicere, modò hæc entitas est homo, & equus. Deinde nullus potest assignari status ante operationem intellectus, in quo natura, quæ contracta ad plures differentias individuales est multiplex, præcesserit ut vna, cum non præcesserit ante hanc contractionem, quæ in quocumque individuo non distinguitur ab ipsa natura, quæ est contracta, quia naturam esse contractam ad differentiam individualement, nihil aliud est, quam esse identificatam cum differentia individuali, esse autem identificatam extremum non distinguitur ab ipso extremo, quod dicitur identificatum.

PUNCTUM III.

An detur ante operationem intellectus vnitatis negatiua multis communis.

13 In Puncto præcedenti subtiliter Doctorem nihil contra Angelicum docuisse de existentia vniuersalitatis ante operationem intellectus, quam nullatenus admittit Scotus, ut ex Magistri mente tradunt illius discipuli, & ex illius testimoniis clarè constat. Tam verò in præfati difficultate præcipuum Angelici Doctoris discipulum, Caietanum inquam, Scoti vestigia sequentem video, Afferit Caietanus cap. 4. de ente & essentia quæst. 4. cum Scotus in 2. dist. 3. quæst. 1. & 7. Metaph. quæst. 18. dari in natura vnitatem quandam communem, non positivam, in qua vniuersalitas consistit, sed tantum negatiuam, quam sic explicatam inuenio apud Scotum, Scoti discipulos, & Caietanum. Duplex communis vnitatis ab his authoribus distinguitur: quædam positiva, alia negatiua. Vnitatis positiva communis illa dicitur, quam habet natura ita indeterminata ad plura individua per separationem, & abstractionem à differentiis individualibus, ut eademmet sit proximè potens ut de illis prædicetur. Vnitatis communis negatiua est illa, quam habet natura, ex eo præcisè quod singularis non sit, quia natura communis negatiue nihil aliud est, quam natura non singularis. Ita has vnitates ex Scoto explicant Rada 1. tom. Controversiarum, Controversia 3. art. 1. & Merinero cap. 1. de vniuersalibus disp. 1. quæst. 3. sect. 2. Eadem ratione distinctionem hanc explicat Caietanus loco citato ubi afferit naturam humanam Petri distingui à natura humana Pauli

non ratione naturarum, quæ secundum se sunt vnum quid negatiuum, quatenus ex se non dicunt distinctionem, sed ratione differentiarum individualium cum quibus identificantur. Addit natura Petri ex se non repugnare esse in Ioanne, licet non habeat positivam aptitudinem ut sit in illo.

Hanc vnitatem negatiuam reicit communis Doctorum sententia, & illam ego eadem ratione impugno, quæ vnitatem positivam impugnauit. Hæc vnitatis negatiua non conuenit differentiæ individuali Petri: ergo non conuenit naturæ identificatæ cum eadem differentia individuali: implicat enim aliquid siue positivum, siue negatiuum à parte rei independentem à nostro intellectu competere alicui formalitati, & non competere alteri, cum qua formalitas illa est identificata. Alio modo idem argumentum conficio. Differentia individualis Petri ex se habet positivam repugnantiam ut sit in Ioanne: ergo natura Petri habet eandem positivam repugnantiam ut sit in Ioanne. Probanda est consequentia supposita identitate inter naturam, & differentiam individualement ex principio sæpe repetito, videlicet, debere affirmari, & negari de quacumque formalitate, quicquid de alia cum ipsa realiter identificata affirmatur vel negatur, tanquam quid illi conueniens independentem à nostro intellectu.

Vigeo: Natura negatiue vna est natura non singularis, ut volunt, qui hanc vnitatem negatiuam defendunt, sed ante operationem intellectus non datur natura ex se non singularis, neque negatiue, neque præcisè: ergo ante operationem intellectus non datur natura negatiue communis. Non dari naturam non singularem, hoc est, priuatam singularitatem, quæ possit intelligi carens singularitate, sicuti aer obscurus intelligitur carens luce, certum est quia nihil potest positivè intelligi carens illo, cum quo est identificatum, & cum quo per se ipsum est pluriusquam connexum, siquidem est idemmet. Non posse dari naturam præcisè non singularem, ex eo probatur, quia in his, quæ realiter identificantur, non nisi intellectus beneficio potest reperiri præcisio, & adhuc intellectus acie formalitates identificatas non posse ex parte obiecti præcindi, fert grauius Doctorum sententia, quam ut veriorum amplector Controversia 4. Metaph. Punct 8.

Demum apud me insignis contradiçtio in his terminis reperitur. Natura ante operationem intellectus non est singularis ex se, sed ratione differentiarum, cum quibus identificatur, quia ante operationem intellectus nihil magis ex se potest conuenire rei, quam illud quod conuenit ratione formalitatis, cum qua est identificata, seu quæ est idem cum ipsa; quid enim magis ex se realiter, & physice potest conuenire entitati, quam illud quod physice, & realiter per se ipsum illi competit? Dices magis ex se formalitati aliquid conuenire, quod ratione eiusdem formalitatis conuenit, quam id quod illi conuenit ratione alijs formalitatis, cum qua identificatur, v.g. magis ex se conuenire animali identificato cum rationali esse principium sentiendi, quod conuenit ratione eiusdem formalitatis animalis, quam esse principium ratiocinandi, quod illi conuenit non ratione formalitatis animalis, sed ratione formalitatis rationalis, quæ identificatur cum formalitate animalis. Difficulus iste fessellit auctores oppositæ sententiæ, qui asserunt naturam hominis esse communem negatiue, quia non ex se formaliter ut natura hominis est, habet non esse communicabilem Petro, & Ioanni, sicut habet esse principium discurrendi, sed ratione differentiæ individualis, cum qua coniungitur.

Totam prædictam doctrinam non graui operâ facile peruerto. In re physice eadem ante operationem intellectus non est hæc, & illa formalitas, quia has tantum intellectus acies partitur in obiecto physice, & realiter impartibili, & omnino simplici, in quo non reperitur vnum, & aliud physice distinctum: ergo ante intellectus operationem non potest aliquid alicui entitati conuenire ratione vnius formalitatis & non ratione alterius cum illa identificata, cum ante operationem intellectus non sit vna formalitas, & altera, sed simplex quædam, & indiuisibilis entitas, ratione cuius conueniunt omnia, & quæ entitati conueniunt intrinsicè per se ipsam, seu non per aliquid ab illa distinctum: ergo ante operationem intellectus non possunt reperiri in Petro natura, & differentia individualis quatenus sunt vna formalitas, & altera, sed quatenus sunt vna simplex entitas, neque potest conuenire incommunicabilitas positiva naturæ Petri magis ratione differentiæ individualis,

indiuidualis, quam ratione naturæ, cum inter naturam, & differentiam indiuidualem nulla reperiatur præcisio ante intellectum, qui in entitate simplici duas partitur formalitates, & ex illis proprietatibus, quæ indiuidualiter, realiter, & physicè eidem entitati simplici conueniunt, quasdam formaliter attribuit huic formalitati, & alias alteri formalitati accommodat.

Exemplum quod adducitur de sensatione, quæ homini conuenire dicitur quatenus animal est, & non quatenus est rationalis, aduersariorū sententiam non probat, sed meam; quia sensatio procedens ab homine, seu homini conueniens, seclusa intellectus præcisione non magis prouenit à formalitate animalis, quam à formalitate rationalis, sed indiuidualiter à toto homine physicè indiuidualiter procedit, & homini secundum se totum sensatio conuenit, quia à parte rei non datur formalitas animalis à rationali distincta, sed tantum datur simplex homo, quem intellectus diuidit in formalitatem animalis, & in formalitatem rationalis, & cum dicimus, *homo ut animal sentit*, & non *ut rationale*, illud ut explicat formalitatem, cui intellectus specialiter sensationem attribuit, non illam à qua physicè specialiter procedit, æquè enim procedit sensatio à prædicato animalis, & à prædicato rationalis in homine, & hinc in equo identificato cum animali. Eadem profus ratione contingit in incommunicabilitate indiuiduali, quam intellectus differentiis indiuidualibus attribuit, & non naturæ, licet in re indiuiduali, v.g. Petrus, secundum se totum indiuidualiter sumptum sit Ioanni incommunicabile, ita ut nihil sit in Petro, quod ex se physicè non repugnet Ioanni communicari, cum physicè non sit in Petro natura, ut distincta à differentia indiuiduali, quæ possit dici ex se communicabilis, neque differentia indiuidualis ut distincta à natura, cui ex se specialiter conueniat incommunicabilitas, sed simplicissima entitas Petri secundum se totam à Ioanne distinctam.

Obiicies: De conceptu quidditatio, & essentiali naturæ non est singularitas: ergo de conceptu essentiali naturæ non est incommunicabilitas, sed distinctio ab alio, quæ conuenit naturæ & indiuiduali ratione singularitatis. Respondeo distinguendo primum antecedens. De conceptu quidditatio naturæ non est singularitas, sumpta naturæ metaphysicè in ordine ad nostros conceptus, concedo antecedens: sumpta naturæ physicè, & quatenus est in se sine respectu ad nostros conceptus, nego antecedens. Quia physicè æquè est de essentia Petri naturæ & differentia indiuidualis, imò physicè loquendo non est natura, & differentia indiuidualis quatenus significatur per duos conceptus, sed simplex entitas quam intellectus partitur in duos conceptus, quorum vnum appellat naturam, & instar alicuius communis multis considerat, & aliud vocat differentiam indiuiduali, cui incommunicabilitatem attribuit.

Obiicies secundò: Natura, quæ est in Petro quatenus est ex se, non est incommunicabilis: ergo habet unitatem communem negatiuam, quæ consistit in negatione incommunicabilitatis, seu singularitatis. Probat antecedens si natura Petri esset incommunicabilis, non posset ab intellectu cognosci ut communicabilis, quia nulla entitas apprehendi potest cum prædicato opposito illi, quo gaudeat natura Petri præcisà à differentia apprehenditur ab intellectu ut communicabilis: ergo ex se non est incommunicabilis. Insuper clare contra illationis vim. In sententia horum authorum natura non habet communicabilitatem positiuam, sed tantum communicabilitatem negatiuam, & negationem communicabilitatis positivæ, & intellectus apprehendit in natura communicabilitatem positiuam: ergo intellectus apprehendit in natura communicabilitatem positiuam contradictoriè oppositam cum negatione communicabilitatis positivæ: ergo etiam si natura habeat incommunicabilitatem positiuam poterit intellectus apprehendere in natura positiuam communicabilitatem, non enim potest reperiri maior repugnantia in eo, quod natura apprehendatur cum aliquo prædicato contrario, quam cum contradictorio illi quod nature inest. Ad argumentum respondeo naturam ex se esse incommunicabilem, & intellectum vi abstractionis posse illam apprehendere sine incommunicabilitate, præcisà incommunicabilitate ex parte obiecti, si præcisiones obiectivæ possibiles sunt, vel tantum ex parte actus, si tantum formales præcisiones sunt admittendæ, cui apprehensioni nulla subest falsitas, quia abstractionem non est mendam.

Franc. de Ouedo, Philosoph. Tom. I.

cium, ex vi enim illius cognitionis non dicit intellectus naturam non esse positivè incommunicabilem, sed præcisè incommunicabilitatem omittit, & de illa nihil agit. Potest intellectus duplici modo naturam positivè communicabilem apprehendere. Primò non apprehendo positivam communicabilitatem ex parte obiecti, sed tantum obiectum ipsum incommunicabile, & incommunicabilitatem ipsam per quandam cognitionem, ita confusam, ut obiectum instar communicabilis appareat, & extrinsecè per ipsam cognitionem communicabile denominetur, ita ut cognitio non tangat communicabilitatem ut propriū obiectum, sed ipsa formaliter sit extrinsecè obiecti communicabilitas, in qua cognitione nulla falsitas reperitur, quia ex parte obiecti nihil apparet, quod in illo non sit. Alio modo potest apprehendi communicabilitas positiva tenens se ex parte cognitionis, & formaliter ut inherens naturæ cognitionem terminans, & tunc illa communicabilitas erit facta ab intellectu, & naturæ tantum intellectus cognitione conueniens, & illa cognitio si tantum sit apprehensiva, falsitatem habebit, quam dicam Contr. 6. de anima Punct. 4. posse competere apprehensioni complexæ, quod si iudicativa fuerit absolutè & simpliciter erit iudicium falsum.

PUNCTUM IV.

De unitate vniuersalis.

§. I.

Nonnullæ opinioniones reiiciuntur.

Probaui non dari vniuersale ante operationem intellectus; insuper certum est intellectum apprehendere naturas vniuersales, & communes pluribus inferioribus, ut patet in conceptu, quo apprehenditur homo non apprehensis differentiis indiuidualibus Petri, aut Ioannis, seu nullo indiuiduali apprehenso, ex vi cuius obiectum indiuiduali representatur, & absque vlla distinctione, & potest contrahi in indiuidualia, ita ut illorum quolibet appareat tota formalis ratio diuina, quod contingit, quando postquam apprehendi hominem in communi dico, *Petrus est homo, Ioannes est homo*, per quas prædicationes traho totam rationem hominis, quæ antea apprehendebatur præcisà ab indiuiduali, ad Petrum, & totam ad Ioannem.

Ex his necessariò inferitur naturam ut vniuersalem, seu vniuersalitatem fieri necessariò ab intellectu, quia per intellectus actum fingitur ens rationis, in quo vniuersalitas contingat, vel in eodem formaliter consistit, hæc est enim legitima consequentia: ablata cognitione non datur vniuersalitas, posita cognitione absque eo, quod aliquid aliud præsupponatur, vel comitetur cognitionem, datur vniuersalitas: ergo vniuersalitas consistit in ipsa cognitione, vel ab ipsa cognitione procedit. Scio dixisse nonnullos Thomistas vniuersale fieri ab intellectu agente, & consistere vniuersalitatem in specie impressa. Verumtamen audiendi non sunt, vel intelligendi de vniuersalitate radicali, & fundamentali, seu remotà, hoc est, de causa efficiente cognitionis, per quam fit vniuersale, quæ est species impressa, à qua producitur expressa, quam fit vniuersale. Neque in alio sensu speciem veritatis potest habere hæc opinio, quia species impressa non est formalis representatio obiecti, neque per illam obiectum representatur: ergo neque per illam formaliter representatur, aut cognoscitur obiectum ut vniuersale, neque ut singulare. Quod vulgò dicitur intellectum agentem per speciem impressam abstrahere obiectum à phantasmatibus, id solum importat speciem impressam produci ab intellectu agenti, quæ adiutus intellectus possit sine concursu immediato phantasmatum obiectum cognoscere actu immateriali seu spirituali, & modo immateriali, hoc est, præscindendo inter prædicata, quæ nequeunt præscindi actu potentie materialis.

Hæc doctrinâ supposita est modò difficultas, quomodo intellectus per proprium actum vniuersale conficiat. P. Hurtad. disp. 5. Metaph. sect. 11. & P. Arriaga disp. 6. Logice sect. 1. referunt sententiam cuiusdam recentioris afferentis obiectum immediatum actus intellectus, per quem fit, & apprehenditur vniuersale, esse idolum quoddam, seu simulacrum mente confectum, quod in esse apprehensio

henso, & cognito habeat quiddam obiectū realiter habet: Ita vt quando ego concipio hominem meus conceptus formalis immediatē attingat simulacrum illud à me confictum, in quo ego considero prædicata similia his quæ realiter video in Petro, aut in Ioanne, qui remotè cognoscuntur in illo idolo, quatenus intellectus noster ex cognitione illius ducitur ad cognoscendum Petrum, & Ioannem. In hoc ergo idolo confictio prædicti recentiores affirmant consistere vniuersale, ipsūque idolum reperiri in Petro & in Paulo non intrinsecè, sed extrinsecè, & intentionaliter per similitudinem prototypi cum exemplari, ea ratione, qua Cæsaris imago reperitur in ipso Cæsare.

4 Recentes alij ita se his simulacris dedere, vt omnia difficilia, quæ in Dialectica, & Metaphysica occurrunt, illis componere præsumant. Affirmant à nostro intellectu spectra quædam produci, quæ substituuntur loco obiectorum, & in illis tanquam in imaginibus ista cognosci, ita vt eatenus dicatur intellectus cognoscere animal, quatenus speculari spectrum quoddam, quod loco animalis substituitur, & eatenus dicatur rationale percipere, quatenus percipit spectrum aliud ab ipso productum, & subrogatum loco rationalis.

5 Intellectum nostrum per speciem expressam, seu cognitionem immediatē in se ipsis obiecta cognoscere, nullo idolo producto, quod immediatē attingat, seu in quo cognoscatur obiectum, tanquam in ipsius substituto probo Controu. 5. de anima Punct. 1. ad finem; ex his autem quæ ad illa impugnanda adduco, vnum præ aliis mihi magni momenti est, contra modum hæc spectra defendendi, quem secundo loco retuli. Videlicet sequi per actus supernaturales fidei, & charitatis non attingi à nobis Deum in se ipso, sed in simulacro quodam, quod intellectus loco Dei substituit, quia si intellectus tantum dicitur Deum cognoscere, quia cognoscit spectrum loco Dei subrogatum, immediatē non attingit per actum fidei entitatem diuinam in se ipsa, quod si illam non attingit per actum fidei, neque per alium intellectus actum, neque illam attingit per actum voluntatis, quia id amat voluntas, quod intellectus proponit, neque potest volitio attingere obiectum immediatē in se ipso, quod immediatē in se ipso intellectus non proposuit. Dicere autem actum charitatis erga Deum non attingere immediatē diuinam bonitatem in se ipsa, erroneum est.

6 Reicienda specialiter in præsentia sunt hæc spectra, seu idola, quia omnino inutilia sunt ad præsentem difficultatem, & alias huius affines definiendas: in primis enim illis admissis falsum est spectrum in se intrinsecè habere vniuersalitatem, ipsūque esse vniuersale, quia spectrum seu idolum animalis non identificatur adæquatè cum aliis spectris, quæ dicantur illius inferiora, neque cum inferioribus animalis, v.g. cum homine & equo: ergo spectrum animalis non est vniuersale respectu spectri hominis, & spectri equi, neque respectu ipsius hominis, & equi, cum quibus non identificatur, quia de ratione vniuersalis est identificari cum suis inferioribus, & de illis prædicari, quod sine identitate fieri nequit.

7 Dices spectrum animalis esse vniuersale respectu spectri hominis, & spectri equi, quia in illo vno cognoscit intellectus omnia obiecta, quæ in his duobus attingit. Contrà: si spectrum vniuersale dicitur respectu aliorum, quia repræsentat simul obiecta, quæ duobus aliis repræsentantur, eadem ratione posset dici vniuersalis vna cognitio Angelica respectu duplicis cognitionis humanæ, quia illa quæ homo attingit duplici cognitione, vnicè indiuisibili percipit Angelus. Eademque ratione hæc vox homo vniuersalis esset respectu harum Petrus & Ioannes, quia vox illa significat omnia indiuidua, quæ his distinctis vocibus, & aliis similibus significantur. Non ergo ad hæc vniuersalia assignanda necessaria erant illa spectra, posset enim in ipsis cognitionibus, seu speciebus expressis constitui, quæ in obiectis posset dici esse tanquam imagines in prototypo. Neque de his vniuersalibus sermo est in præsentia, sed de illis, quorum superiores naturæ cum inferioribus identificantur. Neque in ordine ad formalitates præcipientes, neque ad alias difficultates explicandas vtilia sunt: ea enim, quæ his spectris aguntur, eodem modo possunt cognitionibus, seu speciebus expressis agi, cùm enim obiecta referenda sint ad illa, loco quorum substituuntur, æquè difficile est dari spectrum relatum ad formalitatem animalis, & non ad formalitatem rationalis, loco animalis

& non loco rationalis substitutum, ac dari cognitionem immediatē relatum ad animal tanquam ad obiectum cognitum, & non ad rationale identificatum cum animali.

8 Alij recentiores apud Arriagam supra sect. 3. asserunt vniuersalitatem esse intrinsecam, & realem naturæ, pendere tamen tanquam à conditione extrinseca ab abstractione mei intellectus, quæ posita natura, quæ fuerat diuisa in inferioribus, & in vnoquoque distincta, sit per se ipsam vna in omnibus. Nusquam tam insignis figmentum referrem, ni postquam illud euulgauit Arriaga, aliquibus arrisisset authoribus, qui non minori conatu, quàm difficultate illud propugnabant. Ne tamen huius genij recentiores hanc suam sententiam in meo opere desiderent, illam paucis retuli, & paucioribus impugnaui. In primis hoc vnum, quod bene expendit Arriaga, conuincit opinionem hanc chimericam esse: Qui fieri potest vt ex eo tantum, quod ego in meo cubiculo præcendam animalis prædicatum, seu habeam talē cognitionē, prædicatū animalis, quod erat in Petro existente Mariti, non tantum vniatur cum prædicato huius equi existente Romæ, sed etiam cum illo identificetur, ita vt sit verum dicere, idemmet prædicatum reale, quod modò est in Petro realiter, & à parte rei per se ipsum est in tali equo. Deinde quomodo fieri, aut dici poterit posita præcisione, ex vi cuius cognosco rationem communem animæ rationalis, omnes beatorum, & damnatorum animas, & omnium hominum, etiam Christi Domini in massam quandam confluere, & fieri vnam animam. Profectò si hæc attentè inspiciantur, alia impugnatione non indigent, simplici enim ipsorum propositione ab hominū sensibus abhorrent. Deinde in ipsis terminis, quibus hæc sententia explicatur, manifesta inuoluitur contradictio, implicat enim aliquid conuenire alicui entitati per se ipsam, & dependenter ab extrinseco connotato; quidquid enim rei per se ipsam conuenit, est cum illa identificatum, quod autem est identificatum cum re secluso quocumque extrinseco, illam necessariò semper comitatur, quia nequit aliquando id, quod est cum aliquo identificatum, ab ipso separari. Scio responderi huiusmodi formalitates identificatas dependēter à connotatis non separari quoad entitatem, sed separari quoad formalitatem ablati connotato, quia tantum sunt quoad formalitatem, quando adest connotatum, à quo tanquam à conditione dependet. Superfedeo modo huic solutioni, quia hæc de connotatis doctrinā multis locis occurrit impugnanda, ideo ne passim eadem argumenta contra illam referrem, ex professo placuit illam euertere, vbi proprium sibi locum vindicauit, videlicet in relationibus, ex quibus ad alias materias, quibus his connotatis recentiores abutuntur, dimanauit. Ideo illam impugno Controu. 9. Metaph. Punct. 5. §. 2.

§. II.

Natura constituitur vniuersalis & vna per abstractionem formalem seu cognitionem præcipientem.

9 VT propius ad veritatem accedamus præmittenda est duplex præcisio, quam circa gradus metaphysicos & formalitates diuersas eiusdē physice entitatis authores meditantur. Quædam dicitur præcisio obiectiua ex vi cuius intellectus attingit formalitatem aliquam, quin eadem cognitione attingat formalitatem cum illa identificatam, v.g. formalitatem animalis non attacta ex parte obiecti formalitate rationalis. Alia est præcisio tantum formalis, & ex parte actus, ex vi cuius attinguntur immediatē, & per se omnes formalitates, quæ intrinsecè sunt in obiecto, seu totum physicum obiectum, seu tota entitas physica: dicitur autem cognosci formalitas animalis & non formalitas rationalis, quia obiectum illud cognoscitur per operationes illas, quas intellectus attribuit animali, & non rationali, ex quo fit vt cognitio illa attingat confusè obiectum illud in ordine ad hominem, & equum, & reliqua omnia, quæ sunt animalia, quin vnum animal ab alio animali discernat, & distinctè respectu omnium quæ animalia nō sunt. De his Controu. 4. Metaph. Punct. 8. vbi accuratè has præcisiones explico, & latè probo non posse dari præcisionem obiectiuam inter prædicata realiter identificata.

10 Fert communis Thomistarum sententia vniuersale fieri per actum intellectus obiectiue præcipientem, ex vi cuius cognoscitur prædicatum hominis, quod est in Petro, & in Paulo

in Paulo abstractum ab omnibus differentiis indiuidualibus, quin Petrus aut Paulus cognoscantur, neque ex parte actus, neque ex parte obiecti, per quam cognitionem unitas quoddam rationis impingitur praedicato hominis quod est in Petro, & praedicato hominis, quod est in Ioanne, quia intellectus rationes hominis dispersas per indiuidua media illa cognitione adan, & cognoscit ut vnum simplex obiectum unitate non reali, sed ficta per illam cognitionem, quae respicit tanquam obiectum praedictam unitatem, non enim utrumque attingit praecisas rationes hominum, quae sunt in indiuiduis, sed formaliter ut vnam simpliciter rationem.

11 Opinio haec ex duplici capite mihi est falsa, primo, quia praecisiones supponit obiectiuas, quas non dari probo Controu. 4. Metaph. Punct. 8. Verumtamen quia familiaris est multis opinio, quae has praecisiones defendit, placet his admissis de hac sententia iudicium ferre, & explicare quomodo iuxta illius principia assignanda sit vniuersalitas, seu forma, per quam natura constituitur formaliter vniuersalis. Suppositis ergo obiectiuis praecisionibus, ex altero capite relicto praedictam sententiam, videlicet quia sine fundamento impingit naturae illam rationis unitatem, ad quam terminetur cognitio, quod sic probo. Ex eo tantum quod cognitio terminetur ad rationes hominis, quae sunt in Petro, & Paulo quin attingat differentias indiuiduales, omnes illae rationes hominis apparent intellectui absque ulla distinctione, seu diuisione: ergo apparebunt indistinctae seu indiuisae; ergo omnes illae obiecti per hanc cognitionem sic praescindentes inlar vnus obiecti indiuisi apti praedicari de quolibet indiuiduo inferiori contento sub ratione hominis. Confirmatur: rationes hominis, quae sunt in Petro, & in Ioanne differunt formaliter in ordine ad nostrum intellectum per differentias indiuiduales, cum quibus sunt identificate: ergo ablatis differentiis indiuidualibus aufertur id, per quod rationes istae inter se distinguuntur: ergo ablatis differentiis indiuidualibus apprehenduntur inlar vnus obiecti indiuisi: ergo praecise per hanc cognitionem abstractiuam apprehenduntur omnes rationes hominis ad inlar vnus obiecti indiuisibilis: ergo unitas illa rationis superflue superadditur his naturis & absque illa per solam intellectus praecisionem omnes rationes hominum, quae in re sunt plures in pluribus indiuiduis contractae in ordine ad nostrum intellectum apparent inlar vnus obiecti apti praedicari de multis.

12 Dices per hanc praecisionem seclis unitate rationis tenente se ex parte obiecti naturam non apprehendi ut vnam positiuam, sed tantum negatiue, quia unitate non apprehensa non potest vnum ut vnum formaliter apprehendi, & vniuersale debere apprehendi formaliter ut vnum unitate positiuam, quia vniuersale formaliter, & positiuum est vnum. Equiuocatio laborat praedictis discursus, confundi enim fieri vniuersale vnum, & apprehendi ut vnum, & fieri formaliter naturam vniuersalem unitate positiuam, & apprehendi ut vnam positiuam unitate, quae realiter distinguuntur, per cognitionem enim per quam fit natura vniuersalis, & constituitur ut vna unitate positiuam extrinsecam, apprehenditur tantum ut vna negatiue, eo enim ipso quod natura Petri, & Ioannis abstrahatur a differentiis indiuidualibus, & apprehendatur negatiue ut vna: resultat consequenter in illa denominatio cognita, ut vnus, per quam denominationem constituitur formaliter positiuam vna per intellectum, & vniuersalis unitate, & vniuersalitate positiuam, quae est cognitio respiciens tantum ut obiectum naturam negatiue vnam, hoc est, sine differentiis, per quas fit multiplex in ordine ad nostrum intellectum, & constituitur per se ipsam naturam vniuersalem, & vnam unitate positiuam extrinsecam, quae est cognitio. Quod si natura non tantum constituitur sit vniuersalis, & vna unitate, & vniuersalitate positiuam, sed etiam ut talis cognoscenda sit tenente se vniuersalitate, & unitate positiuam ex parte obiecti, cognoscenda erit per aliam cognitionem reflexam terminatam ad aliam cognitionem praescindentes naturam a differentiis, per quam constituta fuit vna, & ut vniuersalis unitate & vniuersalitate positiuam, & cognita tantum est vna vniuersalitate negatiua.

13 Dices, per cognitionem, per quam fit natura formaliter vniuersalis, debere cognosci formaliter ut vniuersalis, & ut vna unitate positiuam, & ita non posse fieri vniuersalem per ipsam cognitionem tanquam per formam, quia

cognitio abstractiua non terminatur ad se ipsam, & cognitio, quae cognoscitur natura ut vniuersalis, & ut vna debet terminari ad unitatem, & vniuersalitatem. Recte inferres cognitionem, per quam fit vniuersale debere terminari ad unitatem, & vniuersalitatem, & ita utramque distinguere a cognitione, per quam fit vniuersale, quia talis cognitio non terminatur ad se ipsam, si probares cognoscendam esse naturam ut vnam & vniuersalem unitate, & vniuersalitate positiuam, ex vi cognitionis, per quam formaliter constituitur talis, quod mihi falsum est; censeo enim ex eo quod natura cognoscatur ut vna negatiue, constitui formaliter vnam positiuam per ipsam cognitionem tanquam per formam extrinsecam, quia sicut esse plura, seu distinguere per intellectum est cognosci cum differentiis, per quas distinguuntur, esse vnum per intellectum erit cognosci sine illis differentiis, quae sunt rationes differendi ab alio, sicut enim per negationem distinctionis physicae, siue haec importer aliquid positiuum, siue negatiuum constituitur ens physice a parte rei formaliter vnum sic per negationem distinctionis intentionalis constituitur ens intentionaliter existens vnum, seu vnum formaliter in ordine ad nostrum intellectum.

14 Ob hanc rationem dicunt nonnulli cognitionem factiuam vniuersalem esse cognitionem praecisiam terminatam tantum tanquam ad obiectum ad rationem illam, quae a differentiis praecinditur, & non ad aliquam rationis unitatem, resultare tamen ex hac praecisione unitatem quandam rationis in qua formaliter consistit vniuersalitas, & per quam natura formaliter constituitur vniuersalis & vna formaliter unitate, & vniuersalitate positiuam. Non probo hunc dicendi modum, quia ex cognitione tantum resultat in obiecto ad quod terminatur denominatio cogniti, quam non esse ens rationis, sed quid reale indistinctum ab obiecto quod denominatur, & ab ipsa cognitione denominante tanquam forma, probo Controu. 12. Metaph. Punct. 7. Quod si velis supra hanc denominationem cogniti aliud ens rationis resultare ab illa distinctione, denominatio fundamentum erit huius entis rationis, & prior illa ac proinde antequam intelligatur hoc ens rationis, obiectum erit constitutum formaliter vniuersale. Si vero contendas ipsam denominationem cogniti esse ens rationis, & affirmes vniuersalitatem consistere in ente rationis, quia consistit in hac denominatione, non a me dissenties in vniuersalitate assignanda, uterque enim dicemus consistere in extrinseca denominatione desumpta a praecisione formali, seu a cognitione, per quam natura sine differentiis cognoscitur, sed tantum inter nos erit dissensio circa naturam extrinsecam denominationis, quae in hoc loco non est componenda, sed ubi ex professo de natura denominationis extrinsecae disputatio instituetur, quam instituo citato loco.

15 Vidit Smigletius disp. 4. 15. q. 4. fol. 319. per abstractionem naturam ab intellectu fieri vniuersalem, quia per hanc abstractionem tollitur diuisione, seu distinctio, quae formaliter fit per differentias, quae diuisione ablata natura manet vna formaliter, & apta ut sit in multis, seu indifferens ad multa, quod est formaliter naturam manere vniuersalem, ne tamen in cognitione formaliter constitueret vniuersalitatem, asseruit vniuersalitatem consistere in negatione differentiarum tenentium se ex parte obiecti, quae essent rationes distinguendi obiectum, si ex parte obiecti cognitiones tenerentur, seu si attingerentur cognitione, quae negationes non debent apprehendi, sed sufficit non apprehendi habitus positiuos, videlicet differentias oppositas his negationibus, quia apprehensio tantum requiritur ad ens rationis, quod per apprehensionem habet rationem entis, negationes autem cum non sint entia, sed esse illarum sit non esse, non egent apprehensione, sed posito fundamento absolute conueniunt. Sic in praesenti materia, posita abstractione, seu cognitione terminata ad rationem hominis, & non ad differentias formalitatem hominis positiuam cognita conuenit ex parte obiecti negatio differentiarum indiuidualium. Eadem ratione, posita tanquam conditione terminata ad animal secundum se, & non ad aliquam differentiam specificam, ponitur ex parte obiecti cogniti, videlicet animalis, negatio rationalis. Ex hac doctrina fundamentum desumptis subtilis quidam recentior ad assignandum duplex ens rationis, quoddam positiuum factum per cognitionem positiuam, quod omnes admittunt: aliud negatiuum, quod

quod fiebat, quin cognosceretur per negationem cognitionis, supposita aliā cognitione positiua terminata ad ali- quid identificatum cum illo, quod non cognoscebatur quod fiebat cū cognoscebatur animal non cognito rationali, quia tunc negatio rationalis non existentis ex parte obiecti, seu ipsum non existere rationale ex parte obiecti, erat opus rationis procedens ex eo, quod supposita tendentia cognitionis ad animal non daretur tendentia ad rationale, seu negatio tendentiæ ad rationale.

15 Adeo subtilis est hæc doctrina vt propriā ipsius subtilitate euanescat. Ex eo quod cognito animali non cognoscatur rationale, non præcinditur in ipso obiecto realiter rationale ab animali, non enim vnum prædicatum in se realiter ab alio secatur ex eo quod vnum cognoscatur sine alio, sed tantum præcinditur in ordine ad nostrum intellectum, quod tantum dicit non esse cognitum per cognitionem, per quam cognoscitur animal: ergo sicuti in animali esse cognitum per cognitionem, per quam non cognoscitur rationale, nihil aliud est, quam hanc cognitionem terminari ad animal, & non ad rationale, quod non distinguitur ab hac cognitione, quia hæc cognitio per se ipsam habet terminari ad animal, & non terminari ad rationale, sic in rationali non cognito, esse præcūm ab animali, quod cognoscitur, quod est non esse cognitum per cognitionem, per quam cognoscitur animal, dicit cognitionem terminatam ad animal non terminari ad rationale, quod non distinguitur ab ipsa cognitione, quæ per se ipsam habet terminari ad animal, & non terminari ad rationale. Stat ergo animal constitui præcūm à rationali, & sine differentis in ordine ad nostrum intellectum per cognitionem terminatam ad animal, & non ad rationale, ex vi cuius reat in animali denominatio cogniti, quæ non resultat in rationali per quam denominationem existentem in animali, & non in rationali constituitur animal, cognitum indiuiduum in specie, ad quas contraheretur per differentias, quod est constitui vnum, quia vnum & indiuiduum sunt idem. Stat ergo absque vlla rationis distinctione præcisè per præcisionem naturæ à differentis, per quam natura cognoscitur negatiuè vt vna constitui vniuersalem, & vnā formaliter vnitatem extrinsecā positiuā.

16 Obiicies: esse vniuersalis est cognosci: ergo non potest esse natura formaliter vniuersalis, & positiuè vna, quin cognoscatur formaliter vt vniuersalis, & vt vna vnitatem positiuā. Respondeo esse vniuersalis constitui per cognitionem tanquam per formam, non verò per obiectum cognitionis: ex eo enim quod cognoscatur natura, quæ in se est multiplex, negatiuè vna constituitur per cognitionem, quā ita cognoscitur positiuè vna. Ad argumentum in forma respondeo: esse vniuersale vniuersalitate, & vnitatem positiuā, est cognosci vniuersalitate, & vnitatem positiuā tenente se ex parte obiecti, nego antecedens: vnitatem, & vniuersalitate negatiuā tenente se ex parte obiecti, quod per ipsam cognitionem tanquam per formam habet vnitatem, vniuersalitatem positiuā, concedo antecedens: deinde nego consequentiam.

17 In sententia præcendente tantum ex parte actus, & non ex parte obiecti, vniuersale constitui per ipsam formalem præcisionem, seu cognitionem terminatam ad indiuidua in ordine ad connotata similia, per quam omnia cognoscuntur instar vnus naturæ vnitatem negatiuā, & constituunt, positiuè vnā naturam vniuersalem vnitatem, & vniuersalitate positiuā eisdem rationibus defenditur, quibus eandem conclusionem propugnauit iuxta opinionem obiectiuè præcendentem: imò ex his quæ præcisiones obiectiuas defendunt, ferè omnes docent vniuersale constitui per vnitatem, & vniuersalitatem rationis, ex illis verò qui tantum præcisiones formales, ferè omnes asserunt vniuersale constitui formaliter per ipsam cognitionem.

18 Obiicies: Forma vniuersalis est cognitio: ergo forma vniuersalis, seu vniuersalitas datur à parte rei. Sed natura seu materia vniuersalis datur à parte rei: ergo materia, & forma vniuersalis: ergo datur vniuersale à parte rei, quod omnes Doctores vniuersales negant. Respondeo Doctores negare dari vnā naturam physicè multis communem independentem ab intellectu, & independentem ab isto dari vniuersale: non tamen negant dari à parte rei vniuersale

constitutum per intellectus operationem à parte rei existentem, quod probat obiectio, & absque vlla repugnantia concedo.

Obiicies secundò: cognitio est singularis: ergo non potest constituere vniuersale. Distinguo antecedens: est singularis entitatiuè, & physicè, concedo: in representando, nego: quia non tantum representat vnum, aut alterum singulare, sed plura inter se confundit, ratione cuius, etsi entitatiuè sit singularis, dicitur vniuersalitas, & vniuersale constituit, vt expresse docuit S. Thomas opusc. 55. per hæc verba. *Est enim (de vniuersalitate loquitur) in solo intellectu singulari, & est vniuersalis in quantum habet rationem vnus forma ad omnia indiuidua, quæ sunt extra animam prout equaliter est similitudo omnium.* Mitto eandem obiectiōnem posse fieri contra illos, qui vnitatem rationis fingunt ad vniuersale constituendum, quia illa vnitatem ficta, erit in se singularis & determinata facta per hanc numero cognitionem determinatam.

Obiicies tertio: vniuersalitas consistit in cognitione: sed cognitio per quam fit vniuersale specificum hominis differt in specie à cognitione, per quam fit vniuersale specificum equi: ergo species hominis, & species equi in ratione specierum, & vniuersalium non tantum differunt numero, sed etiam in specie. Retorqueo argumentum ad illos, qui per ens rationis vniuersale constituunt: cognitiones terminatæ ad rationem hominis, & ad rationem communem equi distinguuntur in specie: ergo vnitates rationis, quæ ex illis resultant distinguuntur in specie, quia quoties cognitiones factiue entium rationis specie differunt, entia rationis per illas facta specie differre necesse est. Nonnulli consequentiam concedunt, qui tenentur asserere nullam dari speciem vniuersalem, quæ sub se duo indiuidua contineat, sed hæc omnia inter se specie differre, sicuti de Angelis dici solet. Verumtamen leui argumento in hanc difficultatem se coniungunt, facile enim responderetur, cognitiones illas differre specie physicā, seu quatenus sunt vniuersalitates, seu rationes confundendi, & representandi plura indiuidua instar vnus obiecti, quia sicuti cognitio respondens huic voci *homo* confundit, & per modum vnus representat omnia humana indiuidua, cognitio respondens huic voci *equus* confundit, & representat omnia equina indiuidua, & ita tantum differunt quasi materialiter in ratione confundendi, & adiuuandi, quæ ad vniuersalitatem pertinent.

Obiicies quartò, contra id, quod diximus cognitionem, per quam fit vniuersale vnum, non exprimere vnitatem tenentem se ex parte obiecti. Diuisio mentis Logica est cognitio exprimens pluralitatem tenentem se ex parte obiecti: ergo vnitatem mentis Logica debet exprimere vnitatem ex parte obiecti. Respondeo, non omnem diuisionem Logicam exprimere pluralitatem ex parte obiecti, vt patet in diuisione totius in partes Metaphysicas, quæ nullam pluralitatem obiectiuam important, genus enim & differentia, in quæ diuiditur species, ex parte obiecti idem formaliter dicunt, quod species ipsa. Imò ex diuisione ad indiuiduum argumentum conficio, sicuti enim per actum diuidendi non representantur membra diuidentia vt diuisa, seu vt membra diuidentia, sed secundum se, & per illum actum constituuntur extrinsecè diuisa, seu membra diuidentia, sic in indiuiduone, seu adunatione intellectus non representantur illa, quæ sunt indiuisa, & vna formaliter vt vna, sed tantum fundamentaliter, & constituuntur formaliter per talem actum positiuè vnum, & indiuiduum, seu vniuersale.

Obiicies quintò, ad probandum nimiam similitudinem operationum non sufficere, ad hoc vt intellectus cognoscens simul plura indiuidua illa inter se confundat, & instar vnus apprehendat. Nimia similitudo tantum potest deferuire vt intellectus successiue videns duo indiuidua illa confundat, ita vt cū hoc tantum videat, non valeat discernere, an hoc vel alterum videat, non tamen potest esse in causa, vt intellectus simul cognoscens vnum, & alterum non discernat inter hoc & illud, & cognoscat hoc ab illo distinguui, vt patet in quibuscumque indiuiduis inter se similibus, in duobus ouis, v.g. quæ si successiue oculis obiciantur, non poterit intellectus discernere, an idem bis proponatur, an verò antea vnum, & modò alterum videat: at verò vt primum simul obiciantur, vnum ab alio discerneret. Respondeo nimiam similitudinem

similitudinem posse deferre ut intellectus non discernat inter illa indiuidua, etiam dum actu vtrumque simul cognoscit, quod obiectio non impugnatur. Exemplum additum ad rem non est, quia quando duo indiuidua corpora intuitiue videntur, apparent in diuersis locis, & ita quantitatibus similia sunt, ex præsentiarum destinatione, distinguuntur ab intellectu; quod si penetrata apparent, tanta poterat esse similitudo, ut postquam vtrumque simul intellectui obiceretur, non valeret intellectus vnum ab alio discernere. Ita fore credo, si duo oia omnino æqualia oculis obicerentur, in quibus vnum ab altero sensus, neque intellectus discerneret, sed vtrumque initar vnus apprehenderet.

PUNCTUM V.

De materia vniuersalis, cui contingit vnitas.

§. I.

Iuxta obiectiue præcipientes rem dirimo.

- 1 **V**T vniuersalis essentia magis innotescat, explicanda est natura, cui tanquam subiecto contingit vniuersalitas, siue hæc in vnitatis rationis, siue in cognitione consistat, quod in opinione non præcipientem ex parte actus, etiam facile dicatur esse collectionem indiuiduorum, non sine difficultate videtur posse defendi. Meum est explicare quomodo iuxta hanc sententiam formaliter, & non obiectiue præcipientem, quam amplector, res sit componenda. Cum verò gratis in fauorem communis sententia, obiectiue præcipientis susciperem explicandam vniuersalis naturam, iuxta vtramque sententiam, iam teneor difficultatem hanc in vtraque explanare, quæ non minus, imò forsitan magis obiectiue præcipientes vrget, quam tantum ex parte actus præcisiones admittentes.
- 2 Vulgo dicitur iuxta obiectiue præcipientes intellectum per cognitionem præcipientem, quæ non attingit differentias, attingere formalitatem quandam realem indiuisibilem potentem contrahi secundum se totam ad quodlibet inferius, & ad omnia, quæ sub illa continentur, ita vt per cognitionem, quæ abstrahitur animal ab omnibus differentiis, & speciebus cognoscatur vnum indiuisibile sentiendi principium, quod idem secundum se totum reperitur in homine, & idem secundum se totum reperitur in Petro, & modò ad hanc speciem, modò ad illam indiuisibiliter sumptum contrahi potest, quia seculis differentiis nullum est principium, per quod differant diuersæ rationes animalis, sed omnes sunt vnum eâ ratione, quæ sine differentiis constituuntur, & quia per rationem tantum rationes illæ sunt extra differentias, per rationem tantum dicuntur habere vnitatem.
- 3 Sententiam efficacissimè impugnari, mihi semper suasi, nonnulla non leuis momenti contra illam expendam. Nihil est in Petro, quod realiter sit in Paulo: ergo implicat conceptus quidam obiectiuus, qui secundum totum id, quod importat, possit prædicari de Petro, & possit prædicari de Paulo. Antecedens probauit Controu. 4. Metaphys. Punct. 3. vbi probauit omnia, quæ sunt in Petro, esse identificata cum differentiis indiuidualibus Petri. Consequentiam probo. Conceptus obiectiuus potens prædicari de Petro, & Paulo debet esse in Petro, & in Paulo: sed nullus conceptus, qui est in Petro est in Paulo: ergo nullus conceptus, qui prædicatur de Petro, & est in Petro, est in Paulo: ergo nullus conceptus, qui est in Petro, & prædicatur de Petro, potest prædicari de Paulo, cum nullus conceptus, qui in Paulo non est, possit de ipso prædicari. Dices posita abstractione resultare rationem omnino eandem, & communem Petro, & Paulo. Contra: posita abstractione non resultat in obiecto identitas aliqua realis, quia abstractio non immutat obiectum realiter: ergo tantum resultat identitas intentionalis vel rationis. Sed hæc non potest deferre ut vt verificentur de eodem subiecto illa, quæ soluta hac vnitatis rationis non habebant physicam identitatem: ergo vnitatis rationis non potest deferre ut vt rationes, quæ illa seculis realiter non identificantur cum subiecto, de illo identificentur. Huc vsque legitimus est discursus, primum enim antecedens, & consequens ex illo illatum,

admittunt Doctores, cum quibus agimus, & per se notum est recognitionem obiectum relinquere in se ipso inuariatum, ut contra recentiores supra ostendimus. Secundum antecedens est manifestum, quia verificatio sumitur ex identitate reali, quæ est inter subiectum & prædicatum, & non ex identitate, quam ego fingo, quantumvis enim ego per apprehensionem, vel quomodocumque fingam hominem identificari cum equo, tertium illud fictum ex homine, & equo, neque de homine, aut de equo verificari poterit, neque poterit verificari hominem esse equum, aut equum esse hominem. Consequentia est legitima: Pergo ulterius: sed illa ratio hominis vna per rationem, & multiplex realiter secundum totum id, quod dicit, non identificatur cum Petro, & Paulo, quia includit rationem hominis realiter identificatam cum Petro, quæ non identificatur cum Paulo, & rationem hominis identificatam cum Paulo, quæ non identificatur cum Petro: neque aliquid in illa ratione vna per intellectum reperitur, quod indiuisibiliter cum vtroque identificetur, quia rationis vnitas cum nullo identificatur, & obiectum vnum identificatur cum Petro tantum secundum rationem hominis à Petro abstractam, & cum Paulo tantum secundum rationem hominis à Paulo abstractam, quæ realiter distinguuntur: ergo nihil est in illo obiecto vno, quod indiuisibiliter possit prædicari de Petro, & Paulo.

Verge, nihil est in Petro, aut in Paulo quando datur ratio hominis abstracta ab illis, quod non sit, quando deficit abstractio: sed quando deficit abstractio nihil est in Petro, quod sit commune Paulo, aut realiter identificatum cum Paulo: ergo neque quando abstractio adest: ergo adhuc posita abstractione, nihil datur, quod secundum eandem indiuisibilem rationem possit de indiuiduis distinctis prædicari. Idem infero in ratione generica respectu differentiarum, nihil enim potest includi in ratione animalis abstracta, quod secundum eandem rationem indiuisibilem prædicetur de homine, & equo.

Rursus si vna ratio indiuisibilis abstracta esset communis omnibus, secundum eandemmet indiuisibilem rationem ratio omnium hominum prædicaretur de Petro, & in Petro esset ratio aliqua, quæ eadem indiuisibilis esset in reliquis omnibus indiuiduis, & quodlibet indiuiduum in quocumque alio suam naturam agnosceret, quam ab ipso posset repetere, & aliud reddere non deberet, quia eodem iure illi competeat, potius posset respondere, quod petis intus habes, quia eademmet natura propria Petri, quæ esset in Ioanne, esse similiter propria Ioannis, & esset similiter in Petro, esset enim in vtroque, & vtriusque esset propria, quatenus propria cum alieno opponitur & neutrius propria diceretur, quatenus proprium opponitur communi, illa enim natura communis esset vtriusque indiuiduo.

Ob hanc rationem cenleo adhuc in opinione præcipientem obiectiue cognitionem terminatam ad conceptum hominis respicere tanquam subiectum vnitatis, per quam constituitur vniuersalis, siue hæc sit ens rationis, siue ipsa abstractio realis, rationem hominis, quæ est in Ioanne, & aliam rationem hominis, quæ est in Petro, & sic alias rationes hominis dispersas per omnia indiuidua, quæ in se etiam secundum illas formalitates, ratione quarum terminant cognitionem, realiter non identificantur, etiam si illa à differentiis mente præcendantur, & per cognitionem identificentur vnitatis extrinsecæ, quæ à cognitione non distinguitur secundum veriorum sententiam, quam vt veriorum tradidi, ex vi cuius naturæ illæ cognoscuntur vt vnum obiectum vnitatis negatiuæ, quia ex eo præcisè, quod intellectus non percipiat illarum differentias indiuiduales eas omnes inter se confundit, & eodem modo se habet circa illas, ac se haberet sensus circa duo obiecta omnino similia, & æqualia penetrata, in quibus non discerneret vnum ab alio, & eodem modo se haberet in ordine ad obiecta distinguenda, ac si vnum tantum videret obiectum, licet in re duo attingeret. Confirmatur: materia illa, cui superadditur vnitas intentionalis, seu ficta vt condistincta ab vnitatis illi superaddita non est vna, sed multiplex. Sed natura, quæ subternitur vnitati, vt distincta ab vnitatis terminat cognitionem per quam fit vniuersalis: ergo natura multiplex, quatenus est multiplex realiter terminat cognitionem, per quam illi superadditur vnitas intentionalis: seu rationis. Maior

ab omnibus admittitur: Minor facillimè probatur: Cognitio, per quam natura fit vna (esto ad vnitatem terminetur, quod mihi falsum est) non tantum terminatur ad vnitatem, sed concretum vnum; quod essentialiter dicit subiectum, cui subternitur vnitatis, quatenus ab vnitatem distinctum: ergo natura, cui accedit vnitatis, quatenus ab vnitatem distincta terminat cognitionem, per quam fit vniuersale: ergo natura vt multiplex realiter per se ipsam terminat cognitionem, per quam fit vniuersale, licet terminet eandem cognitionem, vt vna per rationem, quod ego iudico verum non esse, quia in mea sententia cognitio, per quam fit vniuersale, constituit naturam vt vnam, non verò ad illam vt vnam terminatur.

7 Obiicies: natura adhuc vt distincta ab vnitatem, & vt illius subiectum, non terminat cognitionem, per quam fit vniuersalis, secundum differentias, sed secundum prædicatum abstractum à differentis: ergo non terminat naturam vt multiplex: Probo consequentiam; non potest terminare cognitionem vt multiplex, & vt distincta, quin terminet secundum illam rationem, quæ est multiplex, & distincta: sed est multiplex & distincta secundum differentias: ergo si non terminat cognitionem secundum differentias, sicut de facto accedit, non terminat cognitionem quatenus multiplex & distincta. Respondeo concedendo antecedens, & negando primam consequentiam; deinde concedo maiorem; & distinguo minorem: natura est multiplex & distincta secundum differentias: in ordine ad nostrum intellectum concedo: in se est multiplex, & distincta per differentias, subdistinguo: per differentias tantum, nego; per differentias, & per se ipsam, concedo, quælibet enim formalitas, quæ abstrahatur à Petro, etiam ratione entis secundum se per se ipsam habet non esse in Ioanne, licet in ordine ad nostrum intellectum, secundum illam formalitatem præcisam non dicatur distincta, quia intellectus noster distinctionem, quam habet Petrus à Ioanne secundum quamcumque formalitatem, quam in se includit tantum attribuit differentie individuali.

8 Ex quo fit intellectum nostrum cognoscentem rationem hominis, quæ est in Ioanne præcisè differentis individualibus, cognoscere has rationes formaliter vt distinctas in se, seu secundum formalitates, quæ per se ipsas important distinctionem, licet non illas cognoscat vt distinctas in ordine ad intellectum, hoc est; secundum formalitates, quibus intellectus distinctionem attribuit, quod solemus explicare docentes intellectum cognoscere rationes has vt distinctas negatiue, & non positiue. Ex hac doctrina facile distinguitur consequens eodem modo: ergo si intellectus non cognoscit differentias, non cognoscit naturas vt distinctas in ordine ad intellectum, concedo consequentiam; vt distinctas in ordine ad se, nego consequentiam.

9 Ex his inferes cognitionem, per quam fit hoc vniuersale animal terminari ad formalitatem animalis, quæ est in homine, & ad formalitatem animalis, quæ est in equo, & in aliis speciebus, vt inter se distinctis realiter, quibus tribuit vnitatem extrinsecam sue rationis. Si verò difficile percipiatur præcisè differentis individualibus adhuc naturas inter se distingui hanc difficultatem secum fert opinio obiectiue præcendens, quam ego non amplector; sed latè impugno in Metaph. Controu. 4. Punct. 8. Quomodo autem conceptus animalis in se includens animalitatem equi distinctam ab homine possit prædicari de homine, & conceptus hominis includens humanitatem Petri distinctam à Ioanne possit de Ioanne prædicari, dicam postea, dum explicem quomodo conceptus hominis, qui iuxta opinionem præcendentium formaliter dicit aggregatum omnium indiuiduorum, possit de Petro, & de quocumque indiuiduo prædicari.

§. II.

Iuxta præcidentes tantum formaliter questionem definio.

10 EX hac doctrina necessariò inferitur quid dicendum sit iuxta opinionem præcendentem tantum ex parte actus, & non ex parte obiecti, quam ego constanter defendo. Affirmo in mea sententia formaliter tantum

præcendente cognitionem, per quam fit vniuersale terminari ad collectionem omnium indiuiduorum, quæ sub illa ratione communi contineri dicuntur, quæ omnia confusè cognita in ordine ad connotata communia, & similia instar vnius nature cognoscuntur, & extrinsecè per ipsam cognitionem vnum vniuersale denominantur. Hæc opinio est Nominalium, quos optimè vindicat Hurtad. à calumnia, quæ illis imponitur, videlicet ipsos negasse conceptus vniuersales, & tantum vniuersalia in rebus constituere. Tribuitur etiam D. Thomæ, quem cum Nominalibus sentire contendit Hurtad. & plura illius testimonia refert, confertque cum Nominalium testimoniis, ex quibus vnum tantum dabo, in quo videtur nostram sententiam, expresse ab Angelico Doctore fuisse traditam. Sic ille Opusc. 55. *Hæc autem similitudo sine species existens in anima est vna numero, & singularis, eius tamen vniuersalitas non ex eo, quod sit in anima, sed ex eo, quod comparatur ad plura singularia eodem modo se habentia opinata* (hoc est cognita) *eodem modo. En asserit Angelicus Doctor vniuersalitatem esse ex eo, quod cognitio terminatur ad plura singularia cognita eodem modo, hoc est, similia inter se. Eandem opinionem Hurtadus attribuit Patri Suariorum Disput. 5. Metaph. sect. 1. o. subsect. 2. vbi illam tenaciter amplectitur, eandemque defendit Arriaga disp. 6. Logice sect. 4.*

Ad huius opinionis faciliorem intelligentiam breuiter explico, de quo latè Controu. 4. Metaph. Punct. 8. quid sit rem confusè, quid distinctè cognoscere. Res confusè agnoscitur, quando ex vi illius cognitionis non potest secerni ab alia, quæ per eandem cognitionem attingitur, quod contingit, quando duæ entitates, quas cognitione confundi dicimus, & instar vnius attingi, cognoscuntur per connotata communia, & inter se similia, exempli gratiā cognosco hominem, & equum per connotata similia, videlicet sensationes, quæ similes in vtroque reperiuntur, tunc dicor cognoscere animal, quod est confundere hominem, & equum, & vtrumque confundere vnum respectu alterius, quia ex vi illius cognitionis non valeo hominem ab equo discernere, neque equum ab homine, quod facerem si hominem non per sensationes, quas habet, quibus aliæ similes in equo correspondent, sed per intellectiones cognoscerem, quibus aliæ similes in equo non reperiuntur; tunc enim in ordine ad has operationes hominem ab equo distinguerem, seu hominem in ordine ad equum distinctè cognoscerem. Ex hoc fit posse idem obiectum confusè, & distinctè cognosci per eandem cognitionem in ordine ad diuersa extrema, cum enim cognosco hominem simul cum equo per operationes sentiendi, & dicor cognoscere animal, confundo hominem cum equo, in quo sunt operationes similes illis, per quas hominem cognosco, & illum distinguo à lapide, in quo similes operationes non reperiuntur. Hac ratione dicor per cognitionem, quæ apprehendo animal non apprehendere distinctè vt rationem hominis, quia etsi illam apprehendam, illam confundo cum equo, qui non est homo, quæ etiam ratione prædicatum animalis, quod est homo, confundo cum equo, quia tamen non illud confundo cum aliquo, quod non fit animal, sicuti confundo hominem cum aliquo, quod non fit homo, dicor distinctè cognoscere animal, & confusè cognoscere hominem, licet animal sit identificatum cum homine, & ipsum hominem in ordine ad eadem obiecta eodem modo cognoscatur, animal enim identificatum cum homine confunditur cum animali equi, & cum equo, & distinguitur ab omnibus, quibus non conuenit ratio animalis, quod etiam conuenit homini quatenus significato per hunc conceptum animal, ex vi cuius tantum confunditur cum equo, & aliis speciebus, quibus conuenit ratio animalis, & distinguitur à lapide, & ligno, & reliquis omnibus, quæ animalia non sunt. De hoc latius loco citato.

His positis, dico vniuersale specificum, v. g. homo includere pro materiali Petrum, & Ioannem, & reliqua indiuidua, in quibus ratio hominis reperitur, quæ omnia indiuidua tanquam per formam extrinsecè denominantur vnus homo, & vnum vniuersale per cognitionem, quæ omnia apprehenduntur in ordine ad operationes similes in omnibus, per quam cognitionem confunduntur inter se omnia indiuidua cognita, & omnia illa propter nimiam connotatorum similitudinem instar vnius cognos-

cognoscuntur, ita vt tantum possit intellectus omnia simul sumpta discernere ab illo indiuiduo, in quo similes rationes non inueniantur, verbi gratia ab hoc equo, non vero possit in ipsis indiuiduis vnum ab alio discernere, nec possit intellectus dicere an plura, vel pauciora cognoscat, cum nihil representatur in omnibus, quod propter nimiam similitudinem in quolibet illorum non videatur reperiri, est enim cognitio illa cuiusdam obiecti veluti definitiui in modo cognoscendi, quia non magis discernitur in toto illo obiecto, quam in qualibet parte illius, seu in tota indiuiduorum collectione, quam in quolibet indiuiduorum contento sub illa collectione, ratione cuius similitudinis, seu condistinctionis in ordine ad nostrum intellectum, tota illa collectio apparet instar predicabilis secundum de totam de quocumque indiuiduo, etiam si tantum de quocumque indiuiduo possit predicari secundum rationem inadeguam, in qua cum illo identificatur, vt postea dicam. Explicata iam materia vniuersalis speciei, facile vniuersalis generici materia innotescit, sicut enim vniuersale specificum hominis fit ex collectione indiuiduorum, quae sub hominis specie continentur, & vniuersale specificum equi ex collectione indiuiduorum, quae continentur sub specie equi, & sic de aliis speciebus, vniuersale genericum fit ex collectione indiuiduorum, ex quibus sunt species, verbi gratia hoc vniuersale animal ex his indiuiduis hominis, ex quibus fit species hominis, & ex indiuiduis equi, ex quibus fit species equi, & sic ex omnibus indiuiduis contentis sub ratione communi animalis. Quae omnia indiuidua dicuntur vnum animal ex vi cognitionis, qua attinguntur in ordine ad operationes similes in quolibet illorum repertas, ex vi cuius omnia inter se confunduntur, & tantum distinguuntur a reliquis indiuiduis, & speciebus, in quibus ratio animalis non reperitur, videlicet a ligno, & lapide. Secundum hunc discurrendi modum materia vniuersalis speciei, & differentialis, videlicet hominis, & rationalis non distinguuntur, quia vtrumque vniuersale respicit eadem indiuidua tanquam inferiora, quorum collectionem vtrumque dicit pro materiali; distinguuntur autem vniuersalia, quia rationale tantum connotat rationationes, quorum fit principium, sicut animal tantum connotat sensationes, homo autem connotat sensationes, & rationationes tanquam procedentes ab vno principio indiuisibiliter significato, quod est homo.

13 Materiam vniuersalis esse collectionem omnium indiuiduorum iuxta non praecindentes obiectiui eiusdem rationibus probatur, quibus probauimus materiam vniuersalis, esse collectionem rationum abstractarum, & non vnam simplicem rationem abstractam in opinione obiectiui praecindendum. Secundum specialius probatur iuxta principia huius sententiae. Ablata vna ratione praecisa ex parte obiecti nihil potest intellectui obici, quod antecedit unitatem, quae in cognitione consistit, praeter indiuiduum aliquod, vel plura, quae simul cognoscantur, sed vnum indiuiduum est materia apta vt fiat vniuersale multis commune, neque vt illi tribuatur unitas extrinseca, siquidem illam habet intrinsecam in se ipso: ergo illud, quod obicitur tantum potest esse indiuiduorum collectio, seu plura indiuidua habentia operationes aded inter se similes, vt in ordine ad illas, possit intellectus instar vnius obiecti indiuisi ea omnia indiuidua cognoscere. Confirmatur; per vniuersale constituitur vnum, & indiuisum illud, quod a parte rei erat multiplex, & diuisum antecedenter ad cognitionem, per quam fiat vniuersale: sed a parte rei antecedenter ad cognitionem per quam fit vniuersale tantum erat collectio indiuiduorum, quae dicit plura indiuidua inter se diuisa: ergo tantum haec indiuiduorum collectio fieri potest vna & indiuisa, seu vniuersalis.

§. III.

Argumenta soluta.

Occurrunt nonnulla soluenda argumenta contra doctrinam traditam, quibus solutis illius veritas clarius elucet.

14 Obiicies primò. Collectio indiuiduorum non potest predicari de quolibet indiuiduo, seu inferiori contento sub vniuersali: sed vniuersale predicatur de quolibet infe-

riori sub illo contento: ergo vniuersale non dicit totam collectionem indiuiduorum, seu inferiorum, quae sub continet. Idem argumentum fit contra doctrinam traditam iuxta opinionem obiectiui praecindendum, quorum vniuersale diximus continere plures rationes abstractas inter se distinctas, quarum collectio de nullo inferiori potest predicari. Respondeo vniuersale predicari de omnibus indiuiduis non secundum se totum, sed secundum aliquam partem sui, quae apparet instar totius, quia intellectus non decernit inter partem, & totum, propter confusionem partium vniuersalis, videlicet singulorum indiuiduorum cum toto vniuersali, seu cum tota collectione indiuiduorum: collectio enim illa, vt supra dicebam, representatur quasi definitiui modo, ita vt non magis apparere videatur in tota illa simul sumpta, quam in qualibet parte illius, representatur enim qualibet pars sine ratione per quam in ordine ad intellectum distinguitur a comparte, & ita vt non distincta ex parte actus ab alia comparte, & consequenter vt non distincta a toto, quia pars tantum differt a toto per aliam compartem, cum qua simul totum componit, & non cognita alia comparte vt distincta, nulum est caput, ex quo cognoscatur pars vt distincta a toto. Ad argumentum in forma respondeo: Collectio, quam dicit vniuersale non predicatur de quolibet indiuiduo: aequialenter, & quoad modum predicandi, nego: ratione materiae, subdistinguo; secundum se totam, concedo; secundum aliquam partem sui, nego. Itaque collectio est predicabilis de pluribus indiuiduis, seu inferioribus secundum plures rationes, quas includit abstractas a pluribus inferioribus siue abstractione obiectiui, siue formali, & est predicabilis de quolibet indiuiduo seorsim sumpto secundum rationem abstractam ab illo indiuiduo, quae in illa collectione includitur.

15 Obiicies secundò. Si in hac predicatione *Petrus est homo*, non predicatur vniuersitas illa singularium saltem materialiter, sed vnum tantum, quod identificatur cum Petro, predicatio non erit vniuersalis, sed singularis. Respondeo in predicatione naturae vniuersalis de inferiori sub illa contento, predicatum non retinere vniuersalitatem, quam antea habebat, sed contrahi subiectum ad rationem illam inferiorem, quae subiectum circumscribitur. Dicitur autem predicatione naturae vniuersalis, quia est predicatum cuiusdam naturae, quae continebatur in illo vniuersali, quod per aggregationem inferiorum erat constitutum, & quia eodem modo significatur iam contracta in actuali predicatione, quo significabatur aggregatum, in quo continebatur, in hac enim predicatione *Petrus est homo*, ratio hominis identificata cum Petro, quae tantum se tenet ex parte predicati, eodem modo significatur, quo significabatur tota collectio hominum in hoc vniuersali specifico *homo*.

16 Obiicies tertio. In hac predicatione *Petrus est homo*, tantum se tenet ex parte predicati ratio hominis identificata cum Petro, & nihilominus est predicatione vniuersalis: ergo haec predicationes *Petrus est Petrus*; *Petrus est quidam homo*; *Petrus est hic homo*, erunt predicationes naturae vniuersalis, quia illarum qualibet idem dicit ex parte predicati, ac dicit propositio illa *Petrus est homo*. Respondeo praedictas propositiones non esse naturae vniuersalis, quia non dicunt ex parte predicati naturam identificatam cum Petro, quae in vniuersali continetur, eodem modo significatam, quo significatur totum vniuersale *homo*, sed affectam signo particulari, aut demonstratiuo, quibus non afficitur predicatum huius propositionis naturae vniuersalis *Petrus est homo*. Adde in hac propositione predicatum nominis praecise quatenus significatur ex parte predicati praecindere ex parte actus, vel ex parte obiecti eo modo, quo praecisiones admittuntur a differentiis indiuisibilibus, in illis vero non praecindere, quia signum particulare, & demonstratiuum illas important.

17 Obiicies quarto. Vniuersale est aggregatum omnium indiuiduorum: ergo hoc complexum *omnis homo* erit vniuersale. Respondeo negando consequentiam, quia in illo complexo significantur singularia distincta inter se, quia complexum illud ratione signi *omnis* resoluitur formaliter in istud, *hic homo*, & *hic homo*, & *hic homo*, &c. Sed instabis etiam in aggregato, in quo nos vniuersale constituimus, significantur indiuidua vt distincta inter se: ergo eadem est ratio in vtroque. Probatur assumptum: indiuidua significantur, vt similia: ergo vt extrema distincta, relatio

enim similitudinis non potest esse nisi inter extrema similia. Respondeo in vniuersali non significari indiuidua vt similia formaliter, & positivè, sed materialiter, & negativè, quia tantum significantur non differentia inter se propter similitudinem fundamentalem, quam habent, quæ apparet veluti quædam identitas, cum propter illam non possit intellectus vnum indiuiduum ab alio discernere.

PUNCTUM VI.

De aptitudine vniuersalis ad essendum in multis, & predicandum de multis.

1 **T** Homines ferè omnes, in quibus est Rub. q. 4. procecial. n. 58. qui censent vnitatem vniuersalis esse ens rationis, eodem modo de aptitudine vniuersalis ad essendum in multis philosophantur, qui reiiciendi sunt rationibus infra dandis, & ex his, quæ contra illos de vnitatem vniuersalis tradidimus. P. Fonseca, & alij, qui nescio quam vnitatem multis communem naturæ intrinsecam meditantur, aptitudinem ad essendum in multis eodem modo intrinsecam eidem naturæ largiuntur, qui eodem modo reiiciendi sunt circa præsentem difficultatem, quo reiecti sunt circa vniuersalis vnitatem. Hurtadus, Arriaga, & ferè omnes recentes, qui asserunt vnitatem consistere in cognitione, in eadem aptitudinem constituunt, asseruntque naturam esse aptam vt sit in multis, & vt predicetur de multis dicere in natura denominationem quandam extrinsecam à cognitione desumptam. Quid in questione tantum de nomine sentiendum sit, paucis explicabo.

2 Dupliciter potest natura vniuersalis considerari apta esse in multis, aut actu in multis. Primò physicè, & realiter, secundò intentionaliter, seu in ordine ad nostrum intellectum. Dicam prius quid circa aptitudinem, & existentiam physicam sentiendum sit, & postea ad intentionalem procedam.

3 **SIT PRIMA CONCLUSIO:** Existencia realis & physica naturæ vniuersalis in suis inferioribus conuenit illi realiter & physicè ratione partium quas includit. Ratio est, quia hæc existencia nihil aliud est, quam identitas singularium cum partibus materialibus vniuersalis: sed identitas non distinguitur ab ipsa natura identificata: ergo cum singularia, quæ identificantur sint realia; identitas singularium, quæ est existencia physica vniuersalis in suis inferioribus, ab ipsis singularibus non distinguetur, & eiusdem rationis erit cum illis. Consulto dixi hæc existentiam in multis vniuersali realiter conuenire ratione partium, & non ratione totius, quia cum totum non sit reale physicum, sed tantum intentionale, nihil potest illi conuenire ratione sui independentem ab intellectu. Secundò, quia physicè totum nullam aliam habet identitatem cum partibus, præter illam quam singulæ partes habent cum inferioribus; eadem enim inferiora confusè cognita partes vniuersalis constituuntur, & ex hac identitate partium cum inferioribus resultat totum dici cum illis identificari. Itaque sicuti singula indiuidua, quæ in re erant plura, per abstractionem extrinsecè sunt vna natura vniuersalis, sic singulæ existentie indiuiduorum in se ipsis per abstractionem dicuntur vna aptitudo naturæ vniuersalis ad essendum in multis cum accommodata distributione, quæ de pluribus diximus prædictè. Ob hanc rationem doctè dixit Smigletius disp. 4. q. 1. n. 33. posita abstractione sequi ordinem, & aptitudinem naturæ ad essendum in multis, licet enim hanc aptitudinem habeat natura à parte rei, quia reuera est in multis; tamen non habet à parte rei aptitudinem per modum vnius, & cum multis, sed diuisa, & non vna: vnde hæc aptitudo non est realis, sed rationis, quia est fundata in abstractione, quæ fit per rationem. Per ly *rationem* non ficta, sed intentionalis aptitudo intelligenda est.

4 **SECUNDA CONCLUSIO:** Ad actum existendi in multis per identitatem propriè loquendo nulla supponitur aptitudo, seu potentia, quia hic actus tantum dicit identitatem indiuiduorum secum ipsis; nulla autem entitas est potens identificari secum: quia identitas illi conuenit per suammet entitatem, ad quam in eadem entitate nulla potest potentia supponi. Sicuti de aptitudine ad existendum dicam Controv. 2. Metaph. quam dicam propriè non fuisse potentiam, cum quælibet res per se ipsam existat, quod clariùs cernitur in nostro casu; in quocumque enim statu

consideretur entitas, consideratur identificata secum ipsa, sic homo possibilis identificatur cum animali rationali possibili, & homo existens cum animali rationali existenti. Hæc de existentia physica naturæ vniuersalis in multis: venio iam ad existentiam intentionalem.

Duplicem existentiam intentionalem in inferioribus circa naturam vniuersalis contemplantur. Prima, quæ fit per simplicem comparisonem, quæ sine iudicio naturæ cognoscitur, instar respicientis inferiora de quibus potest predicari, quæ conuenientia solet significari per hæc complexa, *natura ad inferiora; natura cum inferioribus; natura in inferioribus*, quæ conuenientia exprimitur quacumque relationi apprehensione, quotiescumque enim apprehendo patrem, apprehendo cum ordine ad filium, nullo iudicio intercedente; & cum quis dubitat an alia sint paria, apprehendit conuenientiam inter astra, & numerum patrem, nullumque conficit iudicium, imò sæpe apprehendimus totam propositionem ab alio prolata, & totum obiectum illius, & nullum iudicium ferimus de illo obiecto; postquam enim ego audio hominem dicentem, *Petrus currit*, sæpe obiecto apprehenso hæret intellectus, nullumque fert iudicium de obiecto proposito. Alia existentia intentionalis fit per comparisonem compositam, quæ formaliter dicit iudicium, ex vi cuius enunciamus hoc esse illud. His præmissis rem definio.

SIT TERTIA CONCLUSIO. Per puram abstractionem naturæ ab inferioribus, quæ iam præcognita supponuntur, natura fit apta, & proximè potens vt comparetur per simplicem comparisonem ad plura indiuidua. Probo hæc conclusionem: Ante ipsam comparisonem nullus potest esse proximior naturæ status ad comparisonem, quam status abstractionis, neque alius actus immediatus simplici comparationi potest excogitari, quam status abstractionis: ergo per hanc abstractionem constituitur natura proximè potens comparari ad plura, seu esse in pluribus per simplicem comparisonem. Ex hac conclusione inferitur aptitudinem ad existendum intentionalem in multis per simplicem comparisonem esse realem intentionalem, siquidem identificatur cum abstractione, quæ est realis cognitio.

QUARTA CONCLUSIO: Existencia naturæ vniuersalis in inferioribus per simplicem comparisonem consistit formaliter in actu, quo intellectus naturam, quam iam à multis abstraxerat ad eam comparat tanquam ad extrema, cum quibus habet conuenientiam, seu identitatem, quam intellectus per illum actum apprehendit, & non iudicat. Probo clare: esse in multis intentionaliter, dicit vt illud esse in multis, quod in se habet obiectum, habeat in mea intentione, seu in meo intellectu: ergo dicit, quod ego illud cognoscam; ergo dicit meam cognitionem: ergo comparatio naturæ ad multa dicit meam cognitionem: ergo comparatio non composita, seu non iudicativa dicit cognitionem, quæ non fit iudicium: ergo dicit apprehensionem.

QUINTA CONCLUSIO. Hæc comparatio simplex naturæ ad multa, seu hæc apprehensio, in qua sita est prædicta comparatio non habet pro obiecto aliquod ens rationis, neque naturam abstractionem respicit formaliter vt habentem ordinem seu relationem ad inferiora, sed tantum instar habentis ordinem, seu relationem ad illam, eo modo, quo intellectus apprehendit Angelum non vt iuuenem, sed instar iuuenis. Probo hæc conclusionem: composita comparatio naturæ superioris ad inferiora, quæ illam de his prædico, vt cum dico *Petrus est homo, Ioannes est homo*, non habet pro obiecto aliquod ens rationis: ergo neque simplex; vtrique enim est inter obiecta identificata, neque maior ordo, seu relatio cognoscitur ex vi iudicii circa extremorum identitatem, quam ex vi apprehensionis circa eandem identitatem: ergo sicuti iudicium fertur per comparisonem compositam naturæ superioris ad inferiora absque vilo figmento, sic potest dari apprehensio comparans naturam superiorem ad inferiora absque vilo figmento. Ratio à priori est, quia neutra formalis comparatio respicit relationem aliquam formalem ex parte obiecti, quæ esset rationis, quia relatio realis inter extrema identificata nequit reperiri, sed tantum obiectum exprimat modo relatiuo representatum, quasi bis eadem indiuidua cognoscerentur, semel confusè per modum vnius naturæ vniuersalis, & iterum distinctè, ac si distinguerentur ab illo obiecto, quod confusè per eandem cognitionem repræsen-

representatur, eâ ratione, qua contingit in hoc iudicio homo esse animal rationale respectu partium metaphysicarum hominis in quo semel ex parte subiecti confusè significatur per terminum homo, & iterum in eodem iudicio, ac si ab homine distinguerentur, seu instar distinctarum ab homine distinctè significantur ex parte prædicari per terminum animal rationale.

9 **SEXTA CONCLUSIO.** Per existentiam intentionalem naturæ in multis per simplicem comparisonem, eadem natura, seu idem vniuersale fit proximè potens esse in multis per comparisonem compositam. Probo hanc conclusionem eadem ratione, quâ probaui tertiam. Ante ipsam comparisonem compositam nullus potest excogitari status proximior ad illam, quàm status in quo natura per simplicem comparisonem cognoscitur in ordine ad indiuidua; neque alius actus potest excogitari immediatior comparationi compositæ, quàm simplex comparatio: ergo per simplicem comparisonem actualem fit vniuersale proximè potens prædicari de pluribus inferioribus.

10 **SEPTIMA CONCLUSIO:** Naturam esse actum in multis per comparisonem compositam dicit actum prædicari de multis per prædicationes, quibus dicimus Petrus est homo; Ioannes est homo, & sic quæcumque alia inferiora de superiori naturâ prædicantur. Hæc conclusio facillimè suadetur: esse physicè naturam in multis, esse identificatam cum multis: ergo esse intentionaliter in multis est cognosci identificatam cum multis; ergo esse intentionaliter in multis per comparisonem compositam, est cognosci in multis per cognitionem, quæ sit compositio, seu iudicium: ergo dicit iudicium, quo natura prædicatur de hoc inferiori, & iudicium quo prædicatur de illo.

11 Ex his infero puram actualem abstractionem esse potentiam ad comparisonem simplicem actualem, & hanc simplicem comparisonem actualem esse potentiam ad comparisonem compositam, & comparisonem compositam esse vltimum actum vniuersalis, ex vi cuius natura, quæ erat diuisa, & diuisibilis in plura, actu diuisa constituitur, & iam non rursus diuisibilis manet, sicut quantitas diuisibilis in tres plamos, postquam in hos fuit diuisa iam non in eosdem rursus manet diuisibilis: destruitur ergo per actum existendi in multis vniuersalitas naturæ, quia per illum destruitur illius vnitas, & indiuisio, & fit diuisio, & multiplicitas eiusdem naturæ. Diuidi enim naturam in inferiora nihil aliud est, quàm contrahi ad illa, & de eisdem prædicari. Ob eandem rationem destruitur vniuersalis vnitas per simplicem comparisonem, si hæc fiat respectu singulorum inferiorum, vel omnium distributiuè sumptorum, eo enim ipso, quod comparatur ad istud indiuiduum vt conditum à reliquis, contrahitur natura illa comparata ad illud, quod cum hoc indiuiduo, seu inferiori identificatur, quod non potest esse vniuersale, quia tantum in hoc inferiori, & non in pluribus esse erit aptum. Facienda ergo est simplex comparatio naturæ abstractæ sumptæ ad omnia inferiora collectiuè sumpta, nulla factâ distributione partium naturæ vniuersalis ad singula indiuidua per comparisonem ad illa seorsim, seu distributiuè sumpta, quia hac comparatione factâ destruitur vnitas vniuersalis naturæ, & iam hæc non manebit diuisibilis, sed diuisa in plura inferiora. Neque ideo nego posse naturam abstractam ab indiuiduis immediatè comparari ad singula indiuidua, seu ad omnia distributiuè sumpta, sed affirmo huiusmodi comparisonem non constituere vniuersale prædicabile in ratione vniuersalis, potius illud destruere, & diuidere in partes, quas continet prædicabiles, quamlibet de inferiori, cum quo identificatur, quæ prædicabilitas non erit naturæ vniuersalis, neque superioris de inferiori, sed æqualis de æquali.

12 Placet etiam aduerteere has potentias, & hos actus non adeo strictam ordinem actus, & potentie inter se habere, sicuti habent intellectus, & intellectio, & alie potentie cum suis actibus in quibus intercedit stricta dependentia actus à potentia, ita vt sine illa ille dari nequeat, sed laxiori quodam modo, ita vt simplex comparatio, quam dicimus esse actum puræ abstractionis, possit dari sine eo, quod talis abstractio præcesserit; & hæc comparatio ad omnia indiuidua collectiuè sumpta, quæ dicitur potentia ad comparisonem compositam, non necessariò illam debeat præcedere, quia potest intellectus affirmare Petrum esse hominē, & Ioannem esse hominem nulla præcedenti comparatione simplici. Assignatur autem prædictus ordo po-

Franc. de Ouedo, Philosoph. Tom. I.

tentie, & actus inter prædictas abstractions, & comparationes, quia actus illi, quos potentias, seu aptitudines ad alios esse dicimus, plurimum ad illos conducunt, etsi simpliciter neque ipsi, neque alij loco ipsorum necessarij sint. Ob hanc rationem censendum non est cum aliis asserentibus hos actus, quos nos potentias, seu aptitudines cum communi sententia vocamus, non ita esse dicendos, sed tantum condiciones applicantes naturam ex se intrinsecè potentem alios actus terminare propter identitatem, quam habet cum extremis, ad quæ per apprehensionem, vel iudicium comparanda est, & extrinsecè à possibilitate actuum, per quos formaliter est comparanda, & à potentia intellectus ad illos actus, seu ad illas comparationes, formales eliciendas. Tantum enim dicimus hos actus ad illos supponi, & fatemur non supponi vt potentias illorum strictè sumptas, sed illis potentiarum seu aptitudinum nomen sumus imperiti, vt cum communi sententia loqueremur, neque tenuemus concedere potuisse dici hos actus, qui ad alios supponuntur, supponi tanquam condiciones applicantes obiecta, in quæ alia feruntur, verumtamen id non fert communis loquendi modus, cui standum est præcipuè cum parum referat hoc, aut illo modo loqui.

13 Explicatâ iam vnitate, & aptitudine vniuersalis facillè essentia vniuersalis Metaphysici, & Logici deprehenditur, quam facillè assigno in vtroque. De essentia vtriusque vniuersalis tam Logici, quàm Metaphysici est vnitas, & existentia physica in multis per identitatem partium vniuersalis cum suis inferioribus; quia de essentia vtriusque vniuersalis est continere per modum vnus illa, quæ in inferioribus vt plura significantur: ergo de illius essentia est vnitas, & identitas cum inferioribus, quæ dicit existentiam physicam in inferioribus. Essentia vniuersalis Metaphysici dicit vnitate, & aptitudinem ad essendum in multis per simplicem comparisonem, quia vniuersale metaphysicum dicit naturam purè abstractam in ordine ad inferiora, per quam abstractionem constituitur proximè potens ordinari, seu comparari ad illa per simplicem comparisonem, vt dicebam Conclusionē 3. Essentia verò vniuersalis Logici, quod formaliter includit comparisonem ad indiuidua dicit naturam per apprehensionem comparatam ad collectionem indiuiduorum, per quam comparisonem constituitur apta esse in multis per compositam comparisonem, quod est naturam esse aptam prædicari de multis. Rectè ergo describitur vniuersale metaphysicum *vnus aptum esse in multis* quod esse intelligendum est per comparisonem simplicem ad quam ex vi puræ abstractionis vniuersale constituitur aptum, & vniuersale Logici definitur *vnus aptum prædicari de multis*, cum qua aptitudine constituitur per simplicem comparisonem, vt satis explicui.

PUNCTUM VII.

An natura abstracta ab vno indiuiduo sit vniuersalis.

1 **R**atio dubitandi est, quia natura abstracta ab vno indiuiduo videtur non posse habere vnitatem indiuidualem, quia omnia, quæ ad indiuiduationem pertinent supponimus iam ab illa præcisa, neque aliquid habet per quod differat à naturis reliquorum indiuiduorum, vnde omnibus talis natura communis videtur esse dicenda. Ex alio capite non apparet, quomodo possit esse vniuersalis, quia natura ad illa indiuidua dicit ordinem, à quibus est abstracta: sed tantum supponitur ab vno indiuiduo abstracta: ergo tantum dicit ordinem ad vnum indiuiduum: ergo non est vniuersalis, quia de ratione vniuersalis est dicere ordinem ad plura.

2 Non desuerunt, qui existimarent posse dari vnitatem quandam mediam inter indiuidualem, & vniuersalem, & hanc esse de mente Patris Soarj disp. 6. Met. sect. 1. n. 8. & 9. vbi asserit præter vnitatem indiuidualem dari vnitatem formalem ratione distinctam, quia quot sunt modi diuisionis, tot debent esse modi vnitatis: sed in rebus datur diuisio materialis, & formalis: ergo datur veritas materialis & formalis. Insuper quia vnitas indiuidualis non conuenit naturæ secundum se præcisè, sed necessariò includit aliquid ratione distinctum, vt indiuidua fiat, quapropter essentia abstracta ab indiuiduis non includit vnitatem indiuidui, etiam si includat vnitatem formalem seu essentia.

H Caterum

3 Ceterum cum P. Suar. ibid. num. 10. & 11. asserat hanc vnitatem formalem non distingui ab indiuiduali, neque ante intellectus operationem dari naturam vniuersalem, aut vnitatem multis communem, imò implicare naturam seu vnitatem esse realiter in indiuiduis, & ab illis numero distingui, nullo modo potest asserere dari vnitatem mediam inter singularem, & vniuersalem, sed tantum loco citato intendit docere dari vnitatem quandam sumptam à tota entitate materialiter accepta, & aliam non physicè, & realiter, sed metaphysicè desumptam à prædicatis essentialiter, & metaphysicè primò entitatem constituentibus, quia vnitas est prædicatum transcendens, & ita tot debent dari vnitates, quot formalitates; quælibet enim formalitas eo modo, quo differt ab alia, eo habet vnitatem ab illa distinctam; & sicut formalitates tantum, ratione differunt, ita formalitates tantum habent vnitates ratione distinctas; & sicut prædicata essentialia metaphysicè rem constituentia tantum per rationem differunt ab eadem entitate physicè sumptâ, sic vnitas realis illorum prædicatorum tantum per rationem differt ab vnitatem totius entitatis materialiter sumptæ. Dico vnitatem prædicatorum esse realem, quod intelligendum est de vnitatibus omnium prædicatorum, quæ reperiuntur abstracta à Petro, Ioanne, & reliquis indiuiduis in hoc vniuersali *homo*, non quatenus omnes constituunt vnâ simplicem vnitatem multis communem, hoc enim habent extrinsecè ab intellectu, sed quatenus in se sunt entitatiuè plures, quia sicuti in hoc complexo *homo*, quantumvis præcisio fiat ex parte obiecti reperiuntur pro materiali plures rationes abstractas à pluribus indiuiduis, quas intellectus confundit, & adunat, sic reperiuntur plures vnitates transcendentes illas rationes abstractas, quas confundit intellectus, & facit extrinsecè in vnâ simplicem vnitatem, in ordine ad ipsum confluere.

4 P. Hurtad. disp. 5. Metaph. sect. 9. & P. Smigletius disp. 4. quæst. 4. num. 313. affirmant naturam abstractam ab vno indiuiduo, ab omnibus, & pro omnibus esse abstractam. Apud vtrumque hanc lego rationem: natura abstracta ab vno indiuiduo cognoscitur sine vlla singularitate: sed natura cognita sine omni singularitate abstrahitur ab omnibus, quia abstrahere est vnum sine alio cognosci: ergo natura abstracta ab vno indiuiduo ab omnibus abstrahitur. Sic Hurtad. §. 114. & Smigletius loco citato. Prædicti authores in præsentem non attentè inspexere, quid sit intellectum vnum prædicatum ab alio abstrahere, non enim abstractio dicit tantum vnum sine alio cognosci, quando enim cognosco animal non cognito lapide, non dicor abstrahere animal à lapide. Est ergo abstrahere cognoscere vnum sine alio, quod cum ipso est identificatum. Vnde ab illo dicitur prædicatum abstractum, sine quo cognoscitur, & cum quo identificatur, quod nemo poterit negare. Ex hoc principio argumentum Hurtadi, & Smigletij soluo, illudque in hos authores desumo. Soluo argumentum concedendo naturam abstractam ab vno indiuiduo cognosci sine omni differentia, & negando abstrahi per intellectum ab omni, sed tantum ab illa, cum qua est identificata, abstraheretur autem ab omnibus, si cum omnibus esset identificata. Argumentum defumo ex eadem doctrina: ab illo abstrahitur per intellectum entitas, cum quo identificatur: sed natura, quæ est in vno indiuiduo tantum est identificata cum vno indiuiduo; ergo etiam si cognoscatur sine omni differentia indiuiduali tantum ab vno indiuiduo, & tantum ab illius indiuiduali differentia dicetur abstrahi.

5 Virgeo eandem rationem. De illo tantum potest prædicari natura, quæ sine differentiis indiuidualibus cognoscitur, cum quo realiter, & physicè identificatur: sed natura, quæ est in Petro quantumvis cognoscatur sine differentiis indiuidualibus, realiter, & physicè tantum identificatur cum Petro, quia abstractio per intellectum non illi tribuit identitatem realem, quam in se non habet: ergo natura quæ est in Petro quantumvis cognoscatur sine omnibus differentiis indiuidualibus, tantum potest prædicari de Petro: ergo natura abstracta ab vno indiuiduo non est vniuersalis. Liqueat conclusio ex tota doctrina tradita de natura vniuersalis, illiusque formâ, & materiâ. Hoc vniuersale *homo* continens naturam Petri, & Pauli, & aliorum indiuiduorum non prædicatur de Petro secundum eandem rationem, secundum quam prædicatur de Paulo, sed de quocumque indiuiduo, secundum illam

rationem, secundum quam cum illo habet identitatem; ergo cum prædicatur conceptus iste *homo* de Petro ex naturis omnium indiuiduorum, quæ in illo conceptu vniuersali extra prædicationem præcontinebantur, tantum prædicatur natura Petri, quæ cum aliis erat confusa, quæ natura de nullo alio prædicatur, quia si conceptus ille vniuersalis de Ioanne esset dicendus, ab illo extraheretur natura cum Ioanne identificata: ergo quantumvis natura vnius indiuidui cognoscatur absque vlla differentia indiuiduali, tantum poterit de vno indiuiduo prædicari. Rem declaro: si sufficeret ad hoc vt quælibet natura posset de quocumque indiuiduo prædicari, ipsam cognosci sine aliqua differentia indiuiduali, totum quod est in hoc conceptu vniuersali *homo* posset prædicari de Petro, & non latius pateret extra prædicationem quam intra prædicationem de Petro hic conceptus *homo*: sed sic est quod non prædicatur de Petro totum, quod extra prædicationem dicit hic conceptus *homo*: ergo non sufficit naturam cognosci sine vlla differentia indiuiduali, vt posset de quocumque indiuiduo prædicari. Maiorem probò: omnis natura, quam dicit hic conceptus *homo* cognoscitur absque vlla differentia indiuiduali: ergo si ex eo, quod natura quæcumque cognoscitur absque vlla differentia indiuiduali posset de quocumque indiuiduo prædicari, omnis natura contenta in hoc conceptu vniuersali *homo*, posset de quocumque indiuiduo, & consequenter de hoc indiuiduo Petro prædicari. Non omnem naturam contentam in hoc conceptu vniuersali *homo* prædicari de Petro latè tradidi inter materiam, & vnitatem vniuersalis explicandam. Quod si dicas, omnem naturam contentam in illo conceptu vniuersali prædicari sub disfunctione, in actuali prædicatione, cum dicitur, *Petrus est homo*, argumentum eandem vim obtinet, quia etsi omnes sub disfunctione prædicentur, in ordine ad vnâ verificatur propositio, si enim in ordine ad omnes verificaretur, non tantum sub disfunctione, sed copulatiuè posset de subiecto prædicari: ergo seclusâ illâ naturâ respectu cuius verificatur propositio, reliquæ omnes nullo modo manent prædicabiles de Petro, & tamen cognoscuntur sine vlla differentia: ergo non eo ipso, quod natura cognoscatur sine vlla differentia fiet prædicabilis de quocumque indiuiduo.

6 Arguit Hurtadus: Natura abstracta ab vno indiuiduo est prædicabilis de illo indiuiduo à quo fuit abstracta: ergo de reliquis indiuiduis illi similibus, quia illud indiuiduum non fuit magis clarè cognitum, quam cætera: ergo non est magis prædicabilis de vno, quam de omnibus. Rationem à priori reddit: ille actus est confusus de suo obiecto, quia confusione vnit omnes partes sui obiecti, quia illas non discernit: ergo per illum actum habet obiectum indiuisiōnem in se, quæ opponitur diuisioni clarè dissecanti obiectum in suas partes. Hæc obiectio eò tendit, vt subiectum quæstionis destruat, si enim cognitio illa, de qua agimus æquè confusè attingit plura indiuidua; ergo cognitio illa attingit rationem abstractam à pluribus indiuiduis, quia ratio abstracta à pluribus indiuiduis nihil aliud est, quam plura indiuidua confusè cognita, vt Hurtadus defendit: ergo cognitio illa non abstrahit naturam ab vno tantum indiuiduo: ergo non datur natura abstracta ab vno indiuiduo: ergo non subsistit quæstionis subiectum, neque dicendum est naturam ab vno indiuiduo abstractam esse vniuersalem, sed non posse dari naturam ab vno indiuiduo abstractam.

7 Sic aliquando sentiebam ego, dicebamque implicare naturam abstrahi ab vno indiuiduo, & arguebam hac ratione abstrahere est confundere illa, quæ in re distinguuntur: ergo cognitio abstrahens est cognitio confundens illa, quæ in re distinguuntur: ergo cognitio abstrahens necessariò attingit obiecta in re distincta, quæ inter se confunditur: ergo cognitio abstrahens attingit plura obiecta, quæ ex vi illius confunduntur: ergo abstrahit ab illis obiectis distinctis, quæ confundit: ergo necessariò abstrahit à pluribus, vbi enim confusio distinctorum, necessariò intercedit pluralitas, sine qua distinctio nequit reperiri.

8 Ceterum re attentius inspectâ, deprehendi specie rationis non incompertè fuisse deceptum: duplex enim est cognitio confusâ; quædam representans tantum vnum obiectum in se vnum, & indiuiduum, hoc tamen ita imperfectè, vt si postea aliud obiectum ab ipso distinctum loco illius appareret ex vi aliûs cognitionis, vel per impossibile, ex vi illius,

illius, non posset intellectus discernere inter obiectum denud apparen, & antea cognitum propter imperfectionem vtriusque cognitionis. Alio modo potest esse cognitio confusa, quæ duplex obiectum attingat de facto per se ipsam, & neutrum ab alio discernat. Exemplum prioris cognitionis habes in Petro à longè viso, quem tantum vides; diceris autem confusè videre Petrum, quia si loco Petri substitueretur Ioannes, & inciperes videre Ioannem, & non Petrum, non posses discernere inter Ioannem, quem modò videres, & Petrum antea visum. Posterioris cognitionis exemplum esto visio terminata ad Petrum & Ioannem à longè existentes, quos adeò imperfectè vides vt propter nimiam loci distantiam, & obiectorum approximationem, & similitudinem, appareant sensui & intellectui, ac si tantum essent vnus homo, ita vt intellectus ex imperfectione visionis duos homines instar vnus apprehendat, & ex hac imperfecta apprehensione fundamentum desumat ad iudicandum obiectum sensu perceptum esse tantum vnum hominem. En duplicem cognitionem vtramque confusam, quarum vna attingit tantum obiectum in se vnū. & altera attingit obiecta in se plura, & instar vnus, seu eodem modo, ac si essent vnus obiectum. Ex his cognitionibus illa quæ plura attingit obiecta proprius confusa seu confundens dicitur, quia actu illa, quæ in se sunt distincta confundit. Prior verò vnus tantum obiectum attingens non ita propriè potest dici confundens, sed confusa dicitur, quia ex vi illius non poterit intellectus discernere obiectum cognitum ab alio, quod denuo incipiat apparere. Dicitur propriissimè vtraque cognitio non distinguens, quia neutra distinguit obiectum, seu obiecta in se singularia, ad quæ terminatur, ab aliis eiusdem rationis cum ipsis. Et hanc singularium indistinctionem essentialiter habet omnis abstractiua cognitio, quæ cōuenit cognitioni abstractiue naturam ab vno indiuiduo, quâ ratione abstractionis habet ex eo, quod ita cognoscat indiuiduum, vt ex vi illius cognitionis non possit intellectus illud discernere ab alio, quod cognouerit, vel cognoscere incipiat, quod prouenit ex eo quod illud cognoscat per operationes, quibus alias similes in quocumque alio indiuiduo cognoscat. Habet insuper cognitio abstractiua per se ipsam confundere omnia illa, quæ attingit secundum illam rationem, à qua dicitur abstrahere, seu præscindere, quia eo ipso quod attingat plura, & inter illa non distinguat, illa necessariò confundit, & per modum vnus cognoscat; actu verò plura per se ipsam confundere non est de ratione cognitionis præscissivæ vniuersaliter sumptæ, sed de ratione cognitionis præscindentis à pluribus.

9 Ex his ad rationem Hurtadi respondeo cognitionem præscindentem naturam ab vno indiuiduo tantum attingere vnus indiuiduum à cuius differentia dicitur naturam abstrahere, & reliqua omnia nullo modo per se ipsam respicere. Instabis; natura abstracta tantum à Petro, tantum est prædicabilis de Petro: ergo natura abstracta tantum à Petro, & Ioanne, tantum poterit prædicari de Petro, & Ioanne: ergo vt natura possit prædicari de omnibus indiuiduis debet ab omnibus abstrahi. Respondeo has omnes confectiones esse legitimas, & vera omnia confectiones, & absque formidine admittenda.

10 Sit ergo firmum naturam ab vno indiuiduo abstractam vniuersalem non esse. Non tamen ideo danda est vnitas aliqua media inter vniuersalem, & particularem; sed dicendum naturam abstractam ab vno indiuiduo in se habere vnitatem singularem, & ex parte obiecti esse positivè singularem, præcipuè in nostra sententia, quæ nulla præcisionem ex parte obiecti admittit; in ordine verò ad nostrum intellectum neque positivè erit singularis, neque positivè vniuersalis, aut aliquam positivam vnitatem habebit, sed tantum negatiuam, quæ poterit dici negatiuè vniuersalis, quia habet præcisionem à differentiis, quæ requiruntur ad hoc vt natura denominetur vniuersalis, non tamen habet aliud prærequisitum ad vniuersalem, videlicet in re esse plura, & posse in plura diuidi, quæ actu cognitione confundantur, poterit etiam dici negatiuè singularis, quia habet hoc quod est non posse in plura diuidi, quod est de ratione singularis, & non habet in ordine ad intellectum præcipientem ex parte actus differentiam indiuidualem, cui intellectus indiuidualem attribuit.

Franc. de Ouedo, Philosoph. Tom. I.

PUNCTUM VIII.

Nonnulla expediuntur de natura vniuersalis.

1 Circa actum intellectus, per quem fit vniuersale, aliquæ difficultates occurrunt, quas breuiter percurram. Prima esto: an vniuersale fiat non tantum per abstractionem negatiuam, sed per abstractionem, seu præcisionem positivam. Præcisio negatiua est cognitio illa, ex vi cuius vnus prædicatū cognoscitur alio nullo modo cognito: v. g. cognitio respondens huic voci *animal*, quæ nullo modo rationale attingit. Præcisio positiva est illa cognitio, ex vi cuius prædicata realiter identificata per eandem cognitionem attinguntur ac si inter se distinguerentur, & essent coniuncta, seu vnita, vt contingit in cognitione respondentis his vocibus *animal rationale*. Per abstractionem negatiuam fieri vniuersale mihi certum est, neque caput inuenio, ex quo possit oppositum in questionem verti, per illam enim cognitionem illa, quæ in re sunt plura, confunduntur, & extrinsecè sunt vnus. Circa abstractionem positivam affirmo, prædicatū minus vniuersale, seu coniunctum cum alio, quod non sit minus vniuersale illo, habere eandem vniuersalitatem in præcisione positivam, quam in abstractione, quod sic probō. Prædicatū minus vniuersale, rationale, v. g. coniunctum cum animali in hoc complexo *animal rationale*, se extendit ad omnia illa, ad quæ se extenderet si non esset coniunctum cum animali, & illa significat cum eadem confusione, seu indistinctione inter se, quæ eadem significaret, si non coniungeretur cum animali, quia conceptus animalis non restringit conceptum rationalis sibi coniunctum, cum ex se animal latius patet quàm rationale, neque discernit rationale à rationali: ergo rationale eandem vniuersalitatem habet, quando coniungitur cum animali ac si cum illo non coniungeretur, cum vniuersalitas consistat in pluralitate obiectorum, & ipsorum confusione.

2 De termino vniuersaliori coniuncto cum alio minus vniuersali censeo non retinere in præcisione positiva eandem vniuersalitatem, quam haberet in negatiua: quia conceptus animalis adiunctus conceptui rationalis in hoc complexo *animal rationale* non supponit pro omni animali, contrahitur enim per rationale adiunctum ad illa animalia, quæ sunt rationalia, & pro illis tantum supponit, & nō pro aliis, sed ex vi præcisionis negatiuæ, quæ tantum apprehenderetur *animal* conceptus iste se extenderet ad omnia animalia: ergo ad pauciora se extendit animal in præcisione positiva, quàm in negatiua. Affirmo nihilominus non omnino suam vniuersalitatem amittere conceptum illum, sed manere vniuersalem respectu illorum inferiorum, ad quæ alter conceptus minus vniuersalis se extendit, quia omnia sub se continet, & illa inter se confundit absque discretione vnus ab alio. Itaque in hoc complexo *animal rationale*, rationale retinet eandem vniuersalitatem, quam haberet si non esset animali adiunctum; & animal amittit vniuersalitatem, quam habebat respectu equi, & leonis, aliarumque specierum, & remanet vniuersale respectu Petri & Pauli, & aliorum indiuiduorum speciei hominis, quæ omnia absque ipsorum discretione comprehendit, & nullo modo alia ab his distincta.

3 Secunda difficultas est; an actus per quem fit vniuersale attingat omnia indiuidua distinctivè, vel copulativè. Hurtadus disputat. 5. Metaphysic. sect. 10. §. 157. & §. 179. affirmat actum illum distinctivè attingere omnia indiuidua, & hac ratione defendit totum vniuersale posse prædicari de quocumque indiuiduo, quia omnia indiuidua distinctivè sumpta bene possunt de vno indiuiduo prædicari, sicuti prædicantur in hac enunciatione *Petrus est aliquis homo* quæ formaliter cum infra conuertitur, *Petrus est Ioannes, vel Paulus, vel Franciscus, &c.* Melius affirmat Arriaga disput. 6. sect. 6. subsect. 2. per actum attingentem indiuidua distinctivè non posse fieri vniuersale. Ratio præsto adstractus disjungens indiuidua, seu inferiora illa inter se distinguit, distinctio enim sine distinctione esse nequit, necessariò enim illud, quod ab aliquo distinguitur, ab eodem distinguitur: ergo actus ille non representat illa indiuidua vt vnus, seu instar vnus naturæ indiuisibilis: ergo actus ille non constituit naturam vniuersalem. Quod si dicas per actum, quo cognoscitur hic homo, vel ille homo, vel ille homo, non perfectè cognosci illorum

H 2 singularita

singularitates, ac proinde has inter se confundendum facit, quia etsi aliquo modo confundantur, quia perfectè non cognoscuntur, non ita confunduntur, ut non appareat distinctio singularium, & ut representantur instar vnius obiecti indiuisibilis, quod requiritur ad vniuersale constituendum. Neque alia ratio reddi potest, propter quam hi conceptus, *omnis homo, aliquis homo*, vniuersales non sint, nisi quia representant plura expressa ipsorum conjunctione, & disjunctione, quæ æquè distinctionem arguunt. Quomodo vniuersale de quocumque indiuiduo possit prædicari iam dixi, & asserui vniuersale tantum secundum hanc partem sui, de hoc indiuiduo prædicari, & secundum illam partem de illo indiuiduo, & sic accommodè per partes distributum de omnibus inferioribus prædicari.

4 Huic difficultati affinis valde est alia, an per actum iudicii fiat vniuersale, quæ alio modo inquiritur, an videlicet natura in actuali prædicatione maneat vniuersalis. Consequenter ad id, quod in difficultate præcedenti dicebat Hurtad. dicendum esset naturam manere vniuersalem in actuali prædicatione, etiam si illius subiectum sit indiuiduum, quia de illo totum vniuersale prædicaretur, si hoc diceret omnia indiuidua sub disjunctione. Nos verò consequenter ad doctrinam traditam necessariò tenemur dicere prædicatum naturæ vniuersalis secundum totum id, quod dicitur identificari cum subiecto, neque extra illud se extendere, ac proinde in hac prædicatione *Petrus est homo* prædicatum non manere formaliter vniuersale, quod sæpe dixi.

5 Difficilius est definire an quando subiectum, & prædicatum ex se sunt æquè vniuersalia utrumque suam vniuersalitatē retineat, & consequenter an quando vnum est vniuersalius alio, minus vniuersale suam retineat vniuersalitatem, & magis vniuersale illam coarctet ad inferiora alterius extremi minus vniuersalis sicuti modo dicebamus de terminis positivè prædictis.

6 Ad hanc difficultatem definiendam noto, dupliciter posse supponere subiectum propositionis. Primò simpliciter seu immobiliter secundò personaliter. Simpliciter seu immobiliter, supponere dicitur subiectum, quando non verificatur de illius inferioribus distributivè, aut distributivè sumptis, sed de toto illo immobiliter sumpto, sicuti in hac propositione *homo est species*, personaliter subiectum supponit, quando de illius inferioribus distributivè, aut distributivè sumptis dicitur prædicatum, ut in his propositionibus *homo currit, homo est rationalis* ex quibus licet inferri: ergo hic homo currit, vel hic homo currit, &c. & hic homo est rationalis, & hic homo est rationalis. His præmissis assero in hac prædicatione, *homo est species*, subiectum retinere eandem vniuersalitatem, ac haberet extra illam, quia ad eadem inferiora, & æquè confusè in hac propositione, & extra illam eodem omni modo se extendit.

7 De terminis personaliter supponentibus maior est difficultas, circa quos primò statuendum est, in propositionibus quarum alter terminus afficitur signo distributivo, aut disiunctivo neutrum illorum esse vniuersalem. De termino signo affecto certum est, quia termini illi extra propositionem vniuersales non sunt; ergo neque intra propositionem. De extremo altero, de rationali, v.g. in his propositionibus, *omnis homo est rationalis, & aliquis homo est rationalis*, eadem ratione probatur. Quia sicuti subiectum huius propositionis distributivè supponit, & huic æquivaleret *hic homo est rationalis, & hic homo est rationalis*, & distinctionem connotat in indiuiduis tenentibus se ex parte subiecti propter illorum conjunctionem significatam signo *omni*, sic eadem distinctio significatur ex parte prædicati, quod cum subiecto identificatur eadem distributione, qua subiectum significatur, hoc rationale cum hoc homine, &c. Similiter disiectio subiecti disiunctionem prædicati significat, quia cum dicimus, aliquis homo est rationalis, sensus non est hunc vel illum hominem esse rationalem ut sic, seu omnia indiuidua rationalia copulativè sumpta, sed esse hoc rationale, vel illud rationale, &c. ob eandem rationem dicendum est in propositionibus, quarum prædicatum accidentaliter de subiecto dicitur, extrema non posse esse vniuersalia, quia tunc subiectum disiunctivè supponit & nunquam de toto illo copulativè sumpto, prædicatum enunciat, cum enim dicimus, homo est albus, idem formaliter est ac dicere, aliquis homo est albus, neque de collectione hominum copulativè sumpta dicimus esse albam.

8 Super est tantum difficultas de hac propositione homo est rationalis, & aliis eiusdem rationis cum ista. Per hanc propositionem naturam fieri vniuersalem defendunt Arriaga disput. 6. sect. 9. & plures alij recentiores. Ratio est, quia in illa propositione tam ex parte subiecti, quam ex parte prædicati confunduntur singularia, & absque distinctione prædicantur, & de tota collectione hominum significata per modum vnius prædicati collectio rationalium eodem modo significata. Alij negatiuam partem tenentur, quia in propositione illa, indiuidua tenentia se ex parte subiecti distributivè significantur, & consequenter cum distinctione, quam involuit distributio, hæc enim propositio *homo est rationalis*, & alia huiusmodi indefinitæ in materia necessaria, æquivalent vniuersalibus, quarum subiectum signo *omni* afficitur, ac proinde idem est dicere *homo est rationalis*, ac dicere *omnis homo est rationalis*, & sicuti in hac posteriori propositione subiectum vniuersale non est, sic neque in priori. Sentio utrumque sensum posse habere propositionem respondentem his vocibus *homo est rationalis*, quæ substitui possunt loco conceptus, qui significet collectionem hominum per modum vnius representatam identificatam cum collectione rationalium eodem modo significata, ex vi cuius conceptus fiet vniuersalis natura. Possunt etiam substitui loco conceptus, qui significet distributivè identitatem hominum cum rationabilibus, ex vi cuius conceptus non constituitur vniuersalis natura propter rationes posterioris sententiæ. Frequentius tamen fieri contingit posterior iste conceptus, ideo dicitur propositiones indefinitas æquivalere vniuersalibus, in materia necessaria, quod intelligendum est, quando in materia necessaria non fit prædicatio de collectione contenta sub nomine communi per modum vnius significata. Quod si ita collectum sumpta in propositione sumantur, propositio illa non æquivaleret propositioni indefinitæ, propriè loquendo, poterit tamen ratione materiz aliquo modo dici æquivalens, quia ex indefinita vniuersalis licet inferri. Idem iudicium fertur de simplici comparatione, si enim natura vniuersalis cum indiuiduis seorsum sumptis comparatur, per illam vniuersalis non fiet; si autem tota natura vniuersalis comparatur cum tota collectione indiuiduorum, ex vi huius comparationis vniuersalis euadet, ut supra dicebam.

9 De comparatione per quam fit vniuersale in dubium vertitur, an includat simplicem actum, an plures. Affirmant nonnulli includere duplicem actum, quendam ex vi cuius apprehenditur natura secundum se, per quem constituitur vniuersalis; alium per quem apprehenduntur indiuidua, ad quæ natura illa comparatur. Ratio est, quia in comparatione apprehenditur natura secundum se, quod est apprehendi omnia indiuidua confusè, & indistinctè, & apprehenduntur indiuidua seu inferiora, ad quæ natura comparatur ut inter se distincta, quod implicat fieri ex vi eiusdè cognitionis, quia eademmet cognitio non potest distinguere, & confundere eadè inferiora, aliàs eademmet inferiora distinguere, & non distinguere, confundere enim est non distinguere: ergo eo ipso, quod inferiora confundat, non distinguit illa: ergo si distinguit & confundit eadem indiuidua, eademmet indiuidua distinguet. Verius patet comparationem dicere simplicem actum, ex duplici enim non posset fieri vna comparatio, quia cognitio, quæ apprehenderet inferiora distinctè, disparatè se haberet respectu cognitionis, ex vi cuius eadem inferiora confusè representarentur. Ad rationem adductam pro opposita sententia respondeo eademmet indiuidua bis representata per eandem cognitionem ac si essent duplex obiectum distinctum semel in recto, & iterum in obliquo, posse in recto significari confusè, & non distingui, & in obliquo distingui, & significari distinctè, in quo nulla est contradictio, distingui enim indiuidua ut significata in obliquo per hanc cognitionem, & non distingui ut significata in recto, nullo modo opponuntur, sicuti non opponuntur in hac propositione, *homo est animal rationale*, partes hominis ut significatæ ex parte subiecti confundi, & non distingui, & ut significatæ ex parte prædicati distingui, & non confundi.

10 Circa potentiam, à qua fiat vniuersale, dico breuiter à Deo non fieri vniuersale cognitione immediate terminata ad naturam, seu ad indiuidua, quia Deus cognitione immediate terminata ad obiecta illa distinguit, & secundum omnem sui ultimam perfectionem intimè penetrat. An verò Deus

Deus possit facere vniuersale cognitione immediatè terminatà, ad cognitionem, ex vi cuius illam conficio, in qua cognoscat indiuidua eà ratione, quā ego eadem cognosco pendet ex difficultate, quam Theologi tractant i. part. quest. ... an videlicet dicat imperfectionem in Deo ipsum confusè obiecta cognoscere in medio, quod tantum determinat ad illa confusè cognoscenda, in qua quidam dicunt cognitionem imperfectionem inuoluere, in quorum sententia dicendum est Deum nullo modo posse facere vniuersale. Alij negant huiusmodi cognitionem aliquam in Deo imperfectionem importare, iuxta quos dicendum est, Deum posse facere vniuersale non cognoscendo in se ipsa immediatè naturam, sed in cognitione creata, ex vi cuius confusè omnia indiuidua cognoscuntur, & instar vnius naturæ indiuiduè representantur. Quæ harum sententiarum verior sic alienum est ab hoc opere definire.

11 Eadem ratione respondendum questioni inquirenti, an vniuersale fiat à potentia Angelica, quæ dependet ex modo, quo Angeli cognoscunt, si enim Angelo non repugnet species aliqua, ex vi quarum confusè, & instar vnius ea, quæ in re sunt plura cognoscat, non repugnabit ab Angelo per hanc cognitionem vniuersale fieri. Si verò Angelus huiusmodi cognitionem habere non possit, non poterit ab illo fieri vniuersale. An verò huiusmodi species Angelus de facto habeat, & an illi repugnet à Theologis definiendum est.

12 De nomine tantum est questio. An vniuersale possit fieri à voluntate, certum enim est voluntatem posse ferri in obiectum eadem ratione, quā ab intellectu proponitur, & propositis pluribus indiuiduis instar vnius naturæ indiuiduè per cognitionem, ex vi cuius fit vniuersale, posse eademmet obiecta, ac si essent vnum, sine aliqua ipsorum distinctione amare. Ob hanc rationem quidam affirmant voluntatem facere vniuersale, quia amat obiecta, quæ in se sunt plura, ac si essent vnum indiuiduum obiectum. Alij negant ex hoc capite dici posse à voluntate posse fieri vniuersale, quia voluntas non præcindit illud obiectum, sed illud supponit præcsum. Non acquiesco huic rationi, quia etiam obiectum supponit præcsum, potest iterum, & iterum præcindi, quia præcindi nihil aliud est quàm hac ratione attingi actu intentionali, & postquam hac ratione attractum est per hunc actum, potest per alium, & alium actum eadem ratione attingi. Alij melius negant vniuersale fieri à voluntate, quia volitio quantumvis obiectum præcsum agnoscat, illud non constituit præcibile, quia ab ipsa voluntate non potest prædicari, neque immediatè ex ipsa volitione intellectui vt præcibile representatur.

13 Ob eandem rationem negandum est fieri vniuersale à sensibus externis, & interno, quia sensus prædicationes non eliciunt, neque sensatio immediatè proponit intellectui obiectum præcibile, est verum fit aliquando percipere simul duo obiecta adeò imperfectè, vt instar vnius sensui appareant, vt contingit cum à longè videmus plura obiecta, in quibus distinctionem sensus non percipit, sed instar vnius indiuidui illa, quæ in se diuisa sunt intuetur.

PUNCTUM IX.

De predicatione actuali.

1 **P**redicatio est actus potentie prædicabilis, ideo postquam vniuersalis prædicabilitatem explicauimus ad actuale prædicationem descendimus. Prædicatio est enunciatio vnius de alio, de qua in præfati tantum agimus, quatenus his, vel illis terminis sub hac vel illa subiecti, & prædicati dispositione constat, in præfati quæ suscepimus explicandum, quomodo inter se in ratione subiecti, & prædicati possint & debeant termini comparari, vt prædicatio vera euadat.

2 Duplex est prædicatio; quædam directæ, alia indirectæ. Prædicatio directæ est illa, in qua subiectum est inferius, & prædicatum superius, vel si sint inæqualia prædicatum se habet per modum forme respectu subiecti, sicut in his propositionibus, *homo est animal; homo est rationalis*. Prædicatio indirectæ est, in qua prædicatum est inferius subiecto, vel si sint æqualia, subiectum ex se se habet veluti formā prædicati, sicut in his propositionibus, *animal est homo;*

Franc. de Ouedo, Philosoph. tom. I.

rationalis est homo. Rursus prædicatio alia est formalis, alia identica. Identica est illa, in qua subiectum non solum est idem cum prædicato, sed in qua subiectum eodem omnino modo ac prædicatum apprehenditur, vt in hac propositione, *Petrus est Petrus*. Propositio formalis est illa, in qua subiectum & prædicatum diuerso modo significantur vt in hac propositione, *animal est rationale*.

3 Cæterum in omni propositione formali est identitas inter subiectum, & prædicatum, quæ in omni propositione vera semper identificantur, vocatur autem identica propositio, quando subiectum & prædicatum obiciuntur eodem modo, quia tunc est pura identitas non solum conceptuum obiectiuorum, sed etiam formalium, in hac enim propositione, *Petrus est Petrus*, non reperitur vnus conceptus ex parte subiecti, & alter ex parte prædicati, sed idem bis repetitus, quod non reperitur in propositione formali, in qua etsi sit identitas in conceptibus obiectiuis, non hæc in formalibus reperitur. Hinc est, quod in his propositionibus formalibus, quædam sint veræ tantum ratione identitatis, quam continent obiectiui conceptus; alie verò non solum ratione identitatis, sed ratione conuenientie. Exemplum priorum sint hæc propositiones *alio est passio; iustitia Dei est misericordia*, licet non sint formales, veritatem desumunt non ex aliqua conuenientia forme ad subiectum, vel superioris ad inferius, aliisve rationis, quæ sit inter extrema, sed propter puram identitatem. Hæc autem conuenientia est vt prædicatum, & subiectum habeant aliquem ordinem, vel generis ad speciem, vel speciei ad indiuiduum, vel differentia ad speciem quam componit, vel ad genus, quod contrahit, vel forme ad subiectum.

4 Hinc inferes ad propositionem veram purè formalem tria requiri; identitatem subiecti cum prædicato; diuersum modum significanti; ordinem inter prædicatum ad subiectum, superioris ad inferius, vel subiecti ad formam siue physicam, siue metaphysicam, siue accidentalem. Hinc est quod prædicatio generis de speciebus, & speciei de indiuiduis sint formales, quia sunt prædicationes superiorum ad inferiora, & prædicationes tertij, quarti & quinti prædicabilis, quia sunt prædicationes formarum, quæ physicè aut metaphysicè subiectum afficiunt.

5 Insuper animaduertendum est terminos prædicationum aliquando esse nomina abstracta, aliquando concreta. Rursus tam concreta, quàm abstracta, quædam sunt accidentalia, alia substantialia. Concreta dicuntur, quando significantur non solum forme aut subiecta nuda, sed forma connotans subiectum, aut suppositum, vel subiectum, vel suppositum vèritum formā. Abstracta dicuntur quando significantur forme præcisæ, vt humanitas & albedo. Insuper vtraque concreta aliquando significantur substantiue per modum per se stantis, aliquando adiectiue, seu per modum alteri adiacentis. Concreta substantialia substantiua sunt homo, & equus; adiectiua animatum, & humanatum. Concreta adiectiua sunt album, & dulce; substantiua arrifex, & creator: addunt nonnulli huiusmodi complexa albedo in pariete, dulcedo in saccharo. Tandem concreta, & abstracta, quædam sunt primæ intentionis, quæ independenter ab intellectu suas habent entitates sicut homo, & humanitas, album, & albedo; quædam secundæ intentionis, sicuti genus, & species, genereitas, & specieitas. Frequens est apud aliquos vsus horum nominum substitutum, & constitutum, ne tamen vocis nouitate terrear, scito constitutum esse idem, quod concretum, quod ex forma & subiecto constituitur, seu constitutum est, & substitutum dici subiectum, quod forme subternitur.

6 Supponendum est etiam tam concreta accidentalia, quàm substantialia significata per modum adiectiui dicere subiectum in recto, & in obliquo formam, album enim idem est, ac habens albedinem, & animatum idem importat, ac habens animam. Deinde suppono concreta substantialia substantiue significata significare in recto naturam, & in obliquo substantiam, homo enim idem est ac natura humana cum substantia. Hæc propositio non est certa apud omnes, illam tamen optimè propugnat P. Valsq. tom. 2. i. partis disp. 135. num. 8. & 18. Abstineo à rationibus, quas adducit P. Valsquez, quia Theologica sunt, quandamque ad Philosophiam spectantem breuiter subiicio. Hæc est vera propositio *homo est constans corpore & animâ*: ergo id, quod ponitur ex parte subiecti est natura, & non substantia, quia de hac non dici potest constare corpore & animâ,

H 3 sicuti

sicuti de natura dicitur, prædicatum autem debet verificari de illo, quod ex parte subiecti in recto ponitur, non de illo, quod ponitur in obliquo. Item suppono concreta accidentalitæ substantiæ simpliciter nomine significata dicere subiectum in recto, & formam in obliquo, dicimus enim, *artifex est homo: artifex est muscus*, propter identitatem subiecti, quod signum est in recto significari, quia identitas illorum, quæ in recto significantur ex parte subiecti, & ex parte prædicati, est quæ conducit ad veritatem propositionis. Concreta accidentalia his complexis significata, *albedo in pariete, dulcedo in saccharo*, dicere formam in recto, & subiectum in obliquo per se notum est. His præmissis, de his omnibus terminis explicandum est, quomodo in propositione vera possint inter se comparari, quod iam nonnullis conclusionibus trado.

7 Dico primò: Concreta superiora, siue accidentalia, siue substantia, & inferiora de superioribus rectè prædicantur. Prior pars per se patet, natura enim superior essentialiter conuenit inferiori, ut homini esse animal, albo esse coloratum. Posterior faciliè suadetur, quia quando dicimus, animal est homo, coloratum est album, idem est ac dicere aliquod animal est homo, aliquod coloratum est album. Ratio est, quia prædicatum se habet per modum accidentis ad subiectum, in propositione autem, cuius prædicatum est accidens respectu subiecti, subiectum indefinitum æquivalens particulari, ex quo oritur differentia inter prædicationem superioris de inferiori, & inferioris de superiori, quod illa possit affici signo vniuersali non ista.

8 Dico secundò: Abstracta superiora, siue accidentalia, siue substantia possunt prædicari de inferioribus, & inferiora de superioribus, hæc in propositione particulari, & illa in vniuersali. De abstractis accidentalibus conueniunt omnes, certum enim est prædicari *albedo est color*. De substantiis negant plurimi, existimant enim dici non posse, *humanitas est animalitas*; ratio disparitatis est, quia illa abstrahuntur tantum à subiecto, & non ab essentia, quæ abstractio est physica, non metaphysica, ab proinde manent albedo, & color abstracta à subiecto, metaphysicè concreta, sicut homo, & animal. Cæterum licet hæc differentia vera sit, affirmo nihilominus hanc prædicationem veram esse *humanitas est animalitas*, quod sic probo. Hæc propositio est vera *homo est animal*: ergo & ista *humanitas est animalitas*. Respondent auctores oppositæ sententiæ negando consequentiam, quia homo & animal prædicantur connotando idem suppositum, & ita ratioe suppositi communis verè prædicantur, sicuti ratione subiecti communis hæc sunt veræ propositiones *album est coloratum*, etiam si albedo non esset color, sicut hæc *album est dulce*, & sic similiter *homo est animal*.

9 In multis displicet solutio, primò quia sicuti iuxta communem sententiam quælibet pars physica habet suam substantiam physicam physicè distinctam; sic partes metaphysicè distinctæ debent habere suas substantias metaphysicè distinctas, ac proinde in homine, & animali substantia non erit metaphysicè eadem, quod eodem modo continget in humanitate, & animalitate. Secundò: si hæc propositio *homo est animal*, tantum est vera, quia humanitas, & animalitas connotant idem suppositum: ergo non est vera in sensu formali, sed tantum in sensu identico. Probo consequentiam, hæc propositio *album est dulce*, tantum est vera in sensu identico, quia non verificatur ratione formarum, sed ratione obiecti communis: ergo si hæc propositio *homo est animal* non verificatur ratione humanitatis & rationalitatis, sed tantum, quia suppositum harum formarum est commune, tantum erit vera in sensu identico, & non in sensu formali, & eodem modo dicitur, *homo est animal*, ac dicitur *Deus est homo*, sensus enim illius propositionis erit, suppositum, quod est homo, est animal, sicut sensus huius est, suppositum, quod est Deus, est homo.

10 Dico tertio: Abstracta differentiarum non prædicantur de abstractis generum in sensu formali, sed tantum in sensu identico, neque de abstractis aliarum differentiarum superiorum, hæc enim propositio *rationalitas est animalitas*, vel *rationalitas est sensibilitas*, tantum sunt veræ in sensu identico. Hæc conclusio constabit ex dicendis Controv. I. Metaph. Punct. 4. ubi probo differentiam infimam non includere formaliter subalternam neque genus. Idem dico ob eandem rationem de differentiis infimis respectu differentiarum subalternarum, & respectu generum. Huiusmodi

differentias illiusque rationes abstractas in sensu identico prædicari, certum est apud omnes.

Dico quartò: Abstracta non possunt prædicari de concretis substantiis, neque accidentalibus adiectiue significatis, hæc enim sunt falsæ prædicationes *album est albedo*, *animatum est anima*, quia id, quod significatur in recto ex parte subiecti, subiectum videlicet non identificatur cum prædicato. Ob eandem rationem non possunt hæc concreta prædicari de suis abstractis, non enim possumus dicere *albedo est habens albedinem*. Obiter nota de his concretis prædicari eorum substituta, rectè enim dicitur, *paries habens albedinem est paries*; corpus habens animam est corpus, ratio est, quia prædicatum identificatur cum subiecto rectè significato, etiam si non identificetur cum illo, quod indirectè significatur, quod non refert ad veritatem propositionis. Hanc doctrinam attentè obserua pro veritate plurium propositionum.

Dico sextò: Abstracta essentialia transcendentia possunt prædicari de quibuscumque concretis, dicimus enim *album est entitas*, & *homo est entitas*, ens est entitas. Hæc propositio inconcussa est apud omnes, ratio illius desumitur ex transcendentia prædicati, ratione cuius cuiusque subiecto formaliter conuenit.

Dico septimò: Abstracta substantia possunt prædicari in sensu identico de propriis concretis, & si subiectum afficiatur signo demonstratiuo erit prædicatio formalis superioris de inferiori, hæc enim est vera prædicatio *homo est humanitas*. Hanc conclusionem tradit Arriaga disp. 7. sect. 10. subiect. 2. quam efficaci ratione probo. Homo dicitur in recto naturam, & in obliquo personalitatem: ergo idem est homo ac natura humana cum substantia: ergo sicut hæc propositio est identicè vera, *natura humana cum substantia est natura humana*, ita hæc erit vera *homo est humanitas*. Probo antecedens: subiectum & prædicatum secundum id, quod dicunt in recto sunt idem, & sicut ob hanc rationem hæc est vera propositio, *paries habens albedinem, vel cum albedine, vel connotans albedinem est paries*, quia etiam id, quod significatur ex parte subiecti in obliquo non identificatur cum prædicato, identificatur quod significatur in recto, sic est ista propositio, *natura humana cum substantia est natura humana*: ergo & hæc, *homo est humanitas*, quia in vtraque propositione idem formaliter ponitur ex parte subiecti, & ex parte prædicati.

14 Quod si subiectum afficiatur signo demonstratiuo prædicationis superioris de inferiori: faciliè suadetur, quia sicuti hæc propositio *homo est homo* est idetica, & hæc est formalis, & specifica *hic homo est homo*, sic ista, *natura humana cum substantia est natura humana*, erit identica, & hæc erit specifica, hæc natura humana cum substantia est natura humana, quia in vtraque dicit prædicatum rationem subiecti à differentiis indiuidualibus præcisam.

Dico octauò, non valere ad conuertentiam *homo est humanitas*: ergo *humanitas est homo*, quia licet in priori propositione prædicatum identificetur cum subiecto, tamen arguit à non restricto ad restrictum, in quibus non valet affirmatiue consequentia, quia homo, est tantum dicat naturam humanam in recto, dicit illam restrictam per connotatum in obliquo, ac proinde latius ex se patet prædicatum, quam subiectum in hac propositione *homo est humanitas*, & ita ad conuertentiam non dicuntur, sicut enim dicimus, *est pallium Petri*: ergo *est pallium*, non tamen licet inferri *est pallium*: ergo *est pallium Petri*, sic licet inferri *est humanitas cum substantia*: ergo *est humanitas*, non tamen licet arguere, *est humanitas*: ergo *est humanitas cum substantia*. Hæc ita distinctè exposui ne quis iudicaret inferri ex nostris principiis, quod aliqui rem non percellentes ex hac propositione *homo est humanitas* inferebant, videlicet veram esse futuram hanc propositionem, *Deus assumpsit hominem*, quæ aliena est à vera & Catholica doctrina, neque ex his quæ diximus potest inferri, quia homo dicit naturam cum substantia, & etiam si vera sit hæc propositio *Deus assumpsit humanitatem*, falsa est hæc *Deus assumpsit hominem*, quia est dicere *Deus assumpsit humanitatem cum substantia*, quod est falsum. Sed nonnulli hoc modo nobis obiciunt: homo est humanitas: ergo humanitas est idem cum homine. Sed sic est quod Deus assumpsit humanitatem: ergo assumpsit hominem. Respondeo concedendo primum antecedens, & distinguendo consequens: ergo humanitas est idem cum homine, secundum quod homo dicit in recto, concedo; secundum quod dicit in obliquo

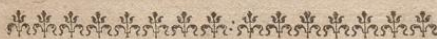
obliquo, nego. Deinde concedo minorem, videlicet Deum assumptisse humanitatem, & distingo consequens: assumpsit hominem, secundum id quod dicit in obliquo, nego; secundum id præcisè, quod dicit in recto, videlicet secundum humanitatem, concedo.

16 Dico nonò: Hæc propositio, *humanitas est homo*, est propositio accidentalis, sicut hæc, *accidens est inherens subiecto*, quæ potest esse vera, & potest esse falsa, de facto tamen semper est vera. Prior pars probatur, quia facit hunc sensum *humanitas est natura humana cum subsistentia*, esse autem cum subsistentia, accidens est quod potest separari: ergo est prædicatio accidentalis, cui veritas, & falsitas potest contingere. De facto veram esse ex eo infero, quod nulla detur humanitas, quod non sit cum subsistentia propria, vel aliena, imò si vna tantum haberet subsistentiam, esse vera, quando terminus *humanitas* poneretur indefinitè ex parte subiecti, quia terminus indefinitè positus in materia accidentali æquivaleret particulari.

17 Dico decimò: De concretis accidentalibus substantiis simplici nomine significatis, sicuti artifex, & creator, non possunt abstracta prædicari. Hæc conclusio est per se nota, non enim dicimus *artifex est arx*: ratio à priori est, quia hæc cōcreta dicitur in recto subiectū, quod à forma distinguitur.

18 Dico undecimò: De concretis accidentalibus, quæ significantur per huiusmodi complexa *albedo in pariete, dulcedo in saccharo* rectè prædicantur propria abstracta, hæc enim est vera prædicatio *albedo in pariete est albedo*, quia dicunt formam in recto, quæ per nomen abstractum significatur, & ita prædicatum harum propositionum identificatur cum illo, quod in recto ex parte subiecti significatur. Ob eandem rationem huiusmodi concreta de propriis abstractis prædicantur, accidentaliter tamen ratione illius quod ex parte prædicati additur in obliquo, hæc enim est accidentaliter prædicatio *albedo est albedo in pariete*.

19 De terminis secundæ intentionis assero, concreta secundæ intentionis prædicari de concretis primæ intentionis, dicimus enim *homo est species animalis est genus*, ita tamen prædicata subiecta afficiunt, vt illa immobiliter faciant supponere, non enim licet prædicatum per inferiora distribui, nec possumus inferre, homo est species: ergo Petrus est species. Prædicantur item concreta secundæ intentionis de abstractis primæ intentionis, dicimus enim *animalitas est genus*, quia cum hæ sint veræ prædicationes *humanitas est animalitas: equinitas est animalitas*, animalitas se habet tanquam genus respectu humanitatis, & equinitaris. Non tamen possunt prædicari abstracta secundæ intentionis de concretis, neque de abstractis primæ intentionis, non enim potest dici *homo est species animalis est generitas*, neque *humanitas est species animalis est generitas*, aut *animalitas est generitas*. Concreta verò secundæ intentionis inter se rectè prædicantur, rectè enim dicitur *vniversale est genus: genus est vniversale, & genus est species*. Tandem dico circa concreta & abstracta secundæ intentionis inter se prædicanda regulariter easdem regulas obseruandas esse, quas tradidimus de terminis primæ intentionis, videndum tamen in his sæpe confundi formas cum subiectis, nam eadem formalitas, quæ modò consideratur afficiens naturam, postea consideratur affecta alia formalitate, v. g. generitas, quæ consideratur tanquam forma afficiens naturam, quam denominat genus, potest rursus considerari tanquam subiectum, cui contingit specieitas, ex vi cuius species denominatur, generitas enim species dicitur respectu huius, & illius genericitatis. Ratio est, quia cum hæ formæ, per rationem adueniant, in infinitum ferè possunt procedere, quapropter in re parum vtili non vltra procedam.

CONTROVERSIA IV.

De genere.

ROSTQVAM explicuimus naturam vniuersalis in communi, aggredimur iam explicationem suorum inferiorum in particulari, quæ vulgò quinque prædicabilia dicuntur, quorum primum sibi locum Genus vendicat, cuius naturam præfens Controversia explicabit.

PUNCTVM PRIMVM.

Quid sit genus.

Relictis variis acceptionibus huius nominis *genus*, genus Logicum, de quo nostra instituitur disputatio, primò fuit à Porphyrio definitum, *Genus dicitur, cui supponuntur species*; secundò, *Genus est quod de pluribus differentibus specie, in eo quod quid est prædicatur*. Prima difficultas quæ circa hanc definitionem occurrit est, an illa constet genere, & differentiâ; videtur enim generis non posse dari genus, aliàs genus esset species, quod videtur implicare, quia ratio generis, & speciei inter se opponuntur.

2 Affirmant nonnulli in hac definitione nullum reperi genus, quia accidentia & concreta accidentalia rectè per subiectum loco generis constitutum definiuntur. Communis veriorque sententia asserit in hac definitione reperi verum genus, & generis posse dari genus, quod sic euinco. Genus habet hoc quod est taliter prædicari de suis inferioribus: ergo in genere reperiuntur duo conceptus, primus est esse prædicabile de inferioribus, qui communis est quinque prædicabilibus; secundus est taliter prædicari de inferioribus, per quem differt formaliter à reliquis prædicabilibus, & in ratione generis constituitur: ergo genus species quædam est respectu cuius vniversale se habet tanquam genus: ergo rectè poterit per proprium genus, & propriam differentiam explicari.

3 Difficultas primò proposita, & alia eiusdem rationis, quæ in hac re molestè obiciuntur, expeditam solutionem habent, si rem attentè inspicias. Respondeo id, quod est essentialiter genus posse accidentaliter speciem denominari per aliam secundam intentionem, quæ accidentaliter illi contingit, sicuti homo qui essentialiter tantum est animal rationale, potest accidentaliter species denominari, quod accidit generi, hoc enim essentialiter est genus, & dicit concretum quoddam constitutum per cognitionem confundentem plures species, sicuti species dicit concretum aliud constitutum per cognitionem aliam confundentem plura indiuidua, quæ rationes essentielles sunt generi, & speciei. Iam ergo genus, & species sic essentialiter constituta possunt confundi per aliam cognitionem reflexam, ex vi cuius absque vlla distinctione vtrumque cognoscatur significatum per hunc conceptum vniversale, ex vi cuius cognitionis ab illis ratio quædam abstrahetur, respectu cuius veluti species se habeant. Cum verò accidentale sit generi ita confundi per illam cognitionem, quam terminat simul cum specie, quia ex se tantum petit tanquam formam cognitionem confundentem species, & non aliam ad ipsum terminatam, per quam confundatur; hinc est quod accidentaliter denominatio speciei generi conueniat, & non per eandem formam, quia genus constituitur essentialiter per cognitionem confundentem speciem quam intrinsecè includit in ratione generis, & denominatur species per formam extrinsecam, videlicet per cognitionem ad ipsum terminatam, ex vi cuius confunditur cum aliis prædicabilibus, & cognoscitur vniversale tanquam obiectum, & hoc constituit formaliter genus respectu primi prædicabilis, & reliquorum prædicabilium, quæ omnia sunt species vniversales.

4 Ex his inferes genus non ita opponi cum specie, vt generi iam essentialiter constituto non possit alia forma extrinseca accidere, ratione cuius denominetur species, sed tantum opponi secundum formas essentialiter constitutivas vtriusque, ita vt implicet per eandem formam constitui formaliter genus, & speciem, & essentialiter non differre formam constitutiuam generis, & constitutiuam speciei.

5 Ex hac doctrina respondebis alij argumento, quod multum negotij recentibus Dialecticis facessit. Sic obicitur: Genus definitur per genus: ergo definitur per se ipsum, quod implicat, quia definiri nihî aliud est quam explicari, nihil autem potest per se ipsum explicari. Respondeo genus, neque aliud quodvis definitum non definiri, neque explicari per genus, sed per naturam,

H 4 cui